საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

ერთობა

სამშაბათი, 30 სექტემბერი, 1919 წ.

ფასი 2 მანეთი

პროლეტ[illegible]

№ 221 ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციისა № 221

გაზეთი ღირს 1 თვით 50 მანეთი, ცალ[illegible] ყველგან 2 მანეთი, განცხადების ფასი, [illegible] ველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი 3 მანეთი. სამგლოვიარო განცხადება, ჩვეულებრივი ზომისა 60 მანეთი. ნისია განცხადებები არ დაიბეჭდება. რედაქც. და კანტორის ადრესი: რუსთაველის პრ. № 24.

ტელეფონი 16—62.

[illegible] სეკრეტარიატის მოხსე[illegible] უნივერსიტეტის საბ[illegible] [illegible]სვლის საკითხი, 4) [illegible]ის დღე, 5) მუ-[illegible]

[illegible] სიამ 21 [illegible] რაც [illegible] ასეთი საჭირო და [illegible] სებულებისა, როგორიც [illegible]

ხაშურის ქალთა და ვაჟთა გიმნაზიის მასწავლებელნი მწუხარებით აუწყებენ საზოგადოებას ცნობილი მოღვაწის და საყვარელი მასწავლებლის

გიორგი ნიკოლოზის ძე იოსელიანის

(წულუკიძელი) გარდაცვალებას ქალ. ხაშურში. პანაშვიდები ყოველდღე, საღამოს 5 საათზე.

ღრმად დამწუხრებულნი: ნოე და მაშო [illegible] მწუხარებით აუწყებენ ნაცნობთ და მეგობრებს დაუვიწყარ ძმის გურიის სახალხო გვარდიელის

ლონგინოზ ივანეს ძე რამიშვილის

ტრაგიკულად დაღუპვას, რომელიც მოხდა ქ. ოზურგეთში 26 სექტემბერს. 2—1

გენერალი ილია ოდიშელიძე

გულითად მადლობას უძღვნის იმ პირთ, რომელთაც ღირს ჰყვეს იგი თავის ყურადღებით და თანაგრძნობით ამა წლის 13 ენკენისთვეს მომხდარ [illegible] გამო.

ისევ ბათუმის საკითხი

ბათუმის საკითხის გადაწყვეტა, რომელიც ამ ბოლო დროს სწორ ნიადაგზე იდგა, სულ უკანასკნელ დღეებში თითქოს ისევ შეფერხდა. ამ შეფერხების პირველ ნიშნად ჩვენ ის გარემოება მიგვაჩნია, რომ იმ დროს, როდესაც ბათუმში და მის ოლქში აქამდის აკრძალული საქართველოს ბონების ხმარება, ოფიციალურად ნება დართეს, რომ შემოღებულ იქნეს დონის რესპუბლიკის ბონები ძველ რუსეთის ფულის თანასწორად. არავისთვის დაფარული არ არის ამ ფაქტის მნიშვნელობა: რომელი სახელმწიფოს ფულიც შედის რომელიმე მხარეში, იმის გავლენა ძლიერდება, და რომლისაც აკრძალულია, იმის გავლენა სუსტდება. დონის რესპუბლიკის ბონების დაშვება ხელოვნურად გააძლიერებს ბათუმში დენიკინის გავლენას, რადგან დონის რესპუბლიკა ის სახელმწიფოა, სადაც დენიკინს ყველაზე მეტად აქვს ფეხი მოკიდებული; და საქართველოს ბონების არ დაშვება ხელოვნურადვე ასუსტებს ამ მხარეში საქართველოს გავლენას. ასე რომ ამ ბონების საკითხში ჩვენ არ შეგვიძლია არ დავინახოთ ერთ-ერთი საქართველოსთვის არასასურველი მომენტი ბათუმის და მისი ოლქის პოლიტიკურ ბედის გადაწყვეტის მსვლელობაში.

ჩვენ არა ერთხელ გამოგვითქვამს და კიდევ გავიმეორებთ: ვერავითარი [illegible] პოლიტიკა ვერ გაამართლებს ბათუმის და მის ოლქის გადაცემას დენიკინის ხელში. ეს გადაცემა ეწინააღმდეგება როგორც სამართლიანობას, ისე პოლიტიკურ მიზანშეწონილობას.

სამართლიანობის მხრივ თუ შევხედავთ საკითხს, მთავარი ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმ ხალხის სარგებლობას, რომლის ბედიც წყდება,—ბათუმის და მის ოლქის მცხოვრებთა სარგებლობას, პირველი სიტყვა ბათუმის და მის ბედის გადაწყვეტაში მის მცხოვრებთ უნდა დავუთმოთ, და ეს სიტყვა ითქვა კიდევაც, ითქვა მეტად მკაფიოდ, მთელი ქვეყნის გასაგონად. აჭარაში ყველა ცოტად თუ ბევრად გავლენიანი მიმდინარეობანი დღეს უკვე შეერთდნენ ერთ სურვილში, და ეს სურვილია—საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში შესვლა ავტონომიური წყობილების პირობებში. თუ საკითხს მეორე მხრით შევხედავთ, აქაც საქართველოს უფლებებს ბათუმზე და ბათუმის ოლქზე ვერავითარ მკვიდრი ნიადაგი აქვს, ვიდრე დენიკინელებს. ყველასათვის ცხადია, რომ საქართველოს უბათუმოდ სული ეხუთება, უბათუმოდ მისი არსებობა საფრთხეშია, რადგან ბათუმის [illegible] საქართველოს მოწყვეტილი [illegible] დასავლეთ ევროპას, რომელსაც იგი გამოყოფილია ყველა სხვა [illegible], დენიკინისთვის კი [illegible] მხოლოდ მადის საქმეა; ბათუმს მისთვის მხოლოდ ის მნიშვნელობა აქვს, რომ ამ ქალაქს იგი იქნებს სამხედრო საზღვაო ბაზად, საიდანაც სულ ადვილი იქნება [illegible] პოლიტიკის წარმოება ამიერ-კავკასიაში დარჩენილ რესპუბლიკების დამოუკიდებლობის გასანადგურებლად. საქართველოსთვის ბათუმი ყოფნა არ ყოფნის საკითხია. დენიკინისთვის კი მტაცებლობის და ძალადობის.

საკითხს რომ მიზანშეწონილობის მხრით შევხედავთ, აქაც ვერ ვიპოვით ვერავითარ ნიადაგს დენიკინელების პრეტენზიებისათვის. პოლიტიკური მიზანშეწონილობა მოითხოვს, რომ ჩვენს მხარეში რაც შეიძლება მკვიდრი წესიერება დამყარდეს. ამას მოითხოვს არა მარტო ჩვენი, ადგილობრივ მცხოვრებთა, ინტერესები, ამას მოითხოვს ევროპის დიდ სახელმწიფოების სარგებლობა. დენიკინის შემოსვლა ბათუმში ამ წესიერებას საშინელ საფრთხეში ჩააგდებს; მისი ბათუმში გაბატონება მუდამ იქნება წყარო არეულობის და ანარქიისა. ამ გაბატონებას მოჰყვება დღეს უკვე [illegible] რკინის გზის მიმოსვლის შეწყვეტა; ამიერ-კავკასიის ზურგს უკან დამკვიდრდება ის ძალა, რომელსაც აშკარა მიზნად აქვს ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა მოსპობა, გადიქცევა შეიარაღებულ ძალთა [illegible] ტილ შეიარაღებულ შეტაკებათა წყაროთ. ბათუმის და მის ოლქის დენიკინის ჯარის ხელში გადასვლამ მხოლოდ ორნაირი ნაყოფი უნდა მოიტანოს: ან მან უნდა აღგავოს პირისაგან ქვეყნისა ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკები, რასაც ჩვენი დემოკრატია უკანასკნელ სისხლის წვეთამდის გაუძალიანდება, ან კიდევ ამიერ-კავკასიამ უნდა აიძულოს დენიკინის არმია მიატოვოს ბათუმი და მისი ოლქი. არ გვგონია ევროპის სახელმწიფოთათვის, და პირველ ადგილზე ინგლისისათვის ხელსაყრელი იყოს ამიერ-კავკასიის საქმეების ასეთ არევ-დარევა და მის მცხოვრებთა გადასროლა ანარქიის სამოქალაქო ომის და ყოველივე უბედურების მორევში.

ინგლისმა უკანასკნელ ხანებში ფაქტების ძლიერი არგუმენტებით დაამტკიცა თავისი კეთილ-განწყობილება საქართველოს რესპუბლიკისადმი. საკმარისია გავიხსენოთ თუნდაც მხოლოდ ისეთი ფაქტი, როგორიც არის ჩვენი მეგობრის მისტერ ოლივერ უორდროპის დანიშვნა ამიერ-კავკასიის კომისრად, რომ ინგლისის კეთილი მიზნები ჩვენი ქვეყნისათვის აშკარა შეიქნეს. და ჩვენ სრულიად დარწმუნებულნი ვართ, რომ ბათუმის პოლიტიკაში ადგილი არ ექნება იმისთანა ფაქტებს, როგორიცაა დონის რესპუბლიკის ბონებისთვის კარის გაღება, საქართველოს ბონების წინ კი კარის დახურვა; ადგილი არ ექნება არაფერს ამისთანას, რაც აშფოთებს როგორც თვით ბათუმის და მის ოლქს, ისე საქართველოს და მთელი ამიერ-კავკასიის მცხოვრებთა სულიერ სიმშვიდეს, რასაც მას ცხოვრებაში შეაქვს რყევა და გაურკვევლობა. დარწმუნებულნი ვართ, რომ ამ საკითხის გადაწყვეტაში გაიმარჯვებს ის გზა, რომელსაც მოითხოვს ერთად-ერთი საღი პოლიტიკა: გზა სამართლიანობისა და პოლიტიკური მიზანშეწონილობისა.

პატარა ქალაქები

ზოგიერთ ადგილებში ფეხი მოიკიდა პატარა ქალაქების გაუქმების „იდეამ". ამ ნიადაგზე აქა-იქ ექსცესებიც მოხდა, რომელთაც მეთაურობდნენ ჩვენი რეაქციონერები. მათი მიზანია ქალაქების დაღუპვა, მათი გაუქმება და ასე იმ ნორმის შეფერხება, რომელიც აუცილებელია სოფლის [illegible].

[illegible] ცნობილი [illegible] მეთაურობით მიხვეწნებაც კი [illegible] მთავრობას და ერობას. [illegible] რომლებიც ითხოვენ ქალაქების [illegible]. ამას [illegible] „სახალხო საქმე", რომელიც თავის წერილს ასეთ სათაურს უძღვნის: „პატარა ქალაქები?" [illegible] „სახალხოს", რომ [illegible] რესპუბლიკაში და [illegible] ამ ქალაქებს ცხოვრება [illegible] „სახალხოს" [illegible] და ამგვარ [illegible] თუ მთელი [illegible] პოლიტიკის [illegible] დაწვრილებით [illegible] „ამ მოძრაობას [illegible]" და [illegible] რესპუბლიკისათვის [illegible].

თუ მოძრაობა [illegible] რესპუბლიკისათვის, [illegible] დემოკრატიისათვის. მაგრამ „სახალხო"-ს [illegible] „ეს მოძრაობა [illegible] კონტრ-რევოლუციონერობას, [illegible] კანონების და [illegible] მთავრობის კონტრ-რევოლუციონერ [illegible] და სოციალისტურ პოლიტიკის". დღეს ქალაქებში მოძრაობა, [illegible] „სახალხო" [illegible] მოითხოვს [illegible].

[illegible] მოძრაობა [illegible] სოციალისტური [illegible] რესპუბლიკის [illegible], რადგან [illegible] მოძრაობა [illegible] ქალაქების [illegible] და [illegible] „სახალხოს" [illegible] ის [illegible] საკუთრების [illegible] დემოკრატების [illegible].

„სახალხოს" [illegible] ქალაქის [illegible] ჩვენ ვფიქრობთ, რომ [illegible] ქალაქის [illegible] საერთო [illegible] ქალაქების [illegible]. [illegible] ქალაქების [illegible]. [illegible] აგრარული კანონის [illegible]. „სახალხოს" [illegible] სოციალისტურ [illegible] მოითხოვენ.

უკანასკნელი ცნობები

ყუბანის საზავო დელეგაცია და მთიელნი.

ყუბანის საზავო დელეგაციის თავმჯდომარემ ბიჩმა შემდეგი ნოტა გაუგზავნა ჩრდილო-კავკასიის მთიელთა რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრს [illegible]:

„მოწყალეო ხელმწიფევ!

თქვენი ნოტის საპასუხოთ, რომელიც გამოგზავნილია 27 მაისის თარიღით, გაუწყებთ, რომ ის სამწუხარო ფაქტები, რომელსაც ჰქონდა ადგილი ჩრდილო კავკასიაში და რომელიც თქვენ შეგვატყობინეთ, ვაცნობეთ ჩვენს მთავრობას—დელეგაციის დასკვნით. დელეგაციის აზრი ამ საკითხზე [illegible] ჩვენ დამოუკიდებლობას ძირს უთხრის, [illegible] იმათ საქციელს, ვინც მოისურვებს [illegible] პრინციპების შელახვას, რომლისათვისაც [illegible] ყუბანის [illegible] არიან გადაბმულნი, მათ სურთ ერთი ერთმანეთთან მეგობრული განწყობილების დამყარება და ყოველივე ცდა, [illegible] განხილულ იქნება ყუბანის მიერ, როგორც მის წინააღმდეგ მიმართული აქტი, რასაც იგი ვერ შეურიგდება.

ს ო მ ხ ე თ ი.

ერევნის გუბერნიის [illegible] სომხებისა, [illegible] თათრებზე. [illegible] სომხებს. [illegible] კავშირის [illegible] თათრების [illegible] პასუხისმგებელნი არიან ადგილობრივი თათრები, მშვიდობიან ცხოვრების დამყარება მეზობელ მუსულმან გლეხობასთან შეუძლებელი იქნება. ადგილობრივ სომეხ გლეხთა პროტესტებმა აიძულეს დაშნაკელები იარაღი აეყარათ [illegible] სომხებისათვის, მაგრამ არც ერთი მათგანი პასუხისგებაში არ არის მიცემული. ეჩმიაძინის მაზრის ადმინისტრაცია გადაყენებულ იქნა, მაგრამ არც ესენი არიან სასამართლოში მიცემულნი. („ზ. რ.")

კავკასიის საკითხი.

ბათუმში მიღებულ ცნობებით, ინგლისის თემთა პალატის სხდომაზე საგარეო საქმეთა კომისიაში [illegible] საკითხი კავკასიის შესახებ, რაც დაკავშირებული იყო ინგლისის მიერ სპარსეთზე პროტექტორატის დაწესებასთან. კომისიის უმრავლესობას ის აზრი გამოუთქვამს, რომ ინგლისის პროტექტორატი სპარსეთზე გვიკარნახებს [illegible] ხაზს კავკასიაში, რომელიც გაამაგრებს ინგლისის ახალ ნაბიჯებს სპარსეთში. ამასთანავე აღნიშნავენ, რომ ინგლისის ხელმძღვანელი წრეები იმ აზრს გამოსთქვამენ, რომ უნდა ცნობილ იქნეს ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკების დამოუკიდებლობა და მოექცეს ისინი ევროპის სახელმწიფოთა [illegible] ქვეშ, რადგანაც სადავო საკითხი ამის შესახებ, [illegible] რუსეთში ჩქარა დამყარდეს [illegible] მთავრობა.

დაღესტანში

თფილისში მიღებული ცნობებით მთიელებმა, რომლებიც [illegible] და [illegible] ნავთის [illegible] მხარეს [illegible] დაღესტანის [illegible] პოლიტიკა [illegible] („ვ. ჰ.")

დეპეშები

[illegible]

29 სექტემბერი.

[illegible] ცნობები

[illegible] იუწყებიან, რომ ჩრდილო-დასავლეთის რუსული მთავრობა მონაწილეობას მიიღებს რეველის საზავო მოლაპარაკებაში.

სექტემბრის 27 იურიევში ლატვიის, ლიტვის და ესტლანდიის პრემიერ მინისტრების და საგარეო საქმეთა მინისტრების კონფერენცია გადასწყვეტს რუსეთის საბჭოთა მთავრობის საზავო წინადადებას.

ავსტრიისა და რუმინიის წარმომადგენლები ამ დღეებში შეუდგებიან ბუდაპეშტში ეკონომიური ურთიერთობის აღდგენის საკითხის განხილვას.

გერმანიის ეროვნულ კრებისას რამდენიმე დეპუტატმა სოციალისტმა მთავრობას მიუთითა იმაზე, რომ სახელმწიფო [illegible] 1,500 მილიონი მარკა უკვე [illegible] ვერ მიიღო; შემოსავლისათვის [illegible] განსაკუთრებით [illegible] სასურსათო საგნები, [illegible] სხვა საგნებიც [illegible] მთავრობამ შეიძლება წარუდგინოს [illegible] და თუ არა ის მიიღებს [illegible] ადმინისტრაციას [illegible] უკანონო [illegible] შესახებ.

გერმანელმა ავსტრიამ [illegible] თავის ძმებს. ვენაში გერმანელთა ეროვნულ ყრილობის [illegible] სიტყვა წარმოსთქვა [illegible] შესახებ, რომ სუდეტის მთების [illegible] და სამხრეთით მცხოვრები გერმანიის [illegible], [illegible] ტყვეს [illegible] გადაწყვეტილების გამო, რომლის ძალითაც სუდეტის მთების 3 ნახ. მილიონი მცხოვრებს თვითგამორკვევის უფლებას ესპობათ.

ჩრდილოეთ გერმანიაში გაფიცვები არ შეწყვეტილა, მაგრამ არც [illegible] დება.

ბერლინში რკინის წარმოების გაფიცვა, მიუხედავად [illegible] ცდისა, როგორც სჩანს, ძლიერდება.

რამდენიმე ქალაქში და განსაკუთრებით ბერლინში სპარტაკელთა რამდენიმე ლიდერი დააპატიმრეს. მათ აღმოჩნდათ დაწვრილებითი გეგმები, საიდანაც სჩანს, რომ ისინი აპირებდნენ სხვა ქვეყნების და განსაკუთრებით ჩეხო-სლოვაკიის კომუნისტებთან ერთად მუშაობას. შედგენილი იყო დასაპატიმრებელ და სამართალში მისაცემ პირთა სიები. ბევრი ფიქრობს, რომ სპარტაკელების გეგმების აღმოჩენა მომავლისთვის შეუძლებელს ხდის მათ მუშაობას.

დრეზდენში სოციალისტურ მთავრობის უმრავლესობამ წინადადებით მიმართა დამოუკიდებლებს ორივე სოც. პარტიათაგან შეადგინონ მთავრობა. დამოუკიდებლები მოითხოვენ თანასწორ წარმომადგენლობას, რაზედაც ხანგრძლივი მოლაპარაკების შემდეგ უარი მიიღეს.

ბელგიის მთავრობამ გადასწყვიტა დაიწყოს სამხედრო ტყვე გერმანელების გადაზიდვა. ექსლაშაპელში ყოველ დღე გაიგზავნება თითო მატარებელი 1000 ტყვეთი. როგორც ამბობენ, ბელგიაში დასტოვებენ 20 ტყვე გერმანელს. გერმანიის მთავრობა დაამოწმებს, რომ გერმანიის ტყვეობაში ნამყოფი ბელგიელები ყველა განთავისუფლებულნი [illegible].

იუწყებიან, რომ გერმანიის თავდაცვის მინისტრმა აღმოსავლეთში აფიცერთა გაგზავნა განსაკუთრებული დავალებით, მინისტრს ყოველ დღე მიაწოდოს ცნობები აღმოსავლეთში მდგომარეობის შესახებ.

ბოლშევიკური ცნობები.

მოსკოვი. ველიკიე ლუკი. ენკ. 21. „[illegible]"—იუწყება, რომ [illegible] გამოცხადდა [illegible] მშრომელები, ტრანსვალიდან იუწყებიან, რომ იქაურმა ადგილობრივმა 50000 მცხოვრებმა განაცხადა, რომ კანონებს არ დაემორჩილებიან, სანამ მათ უფლებებს თეთრები არ გაუთანასწორებენ.

ველიკიე ლუკი. ენკ. 21. ლატვიის გაზეთი „[illegible]" იუწყება, რომ ფინეთის, ესტონიის, ლატვიის და ლიტვის [illegible] თათბირზე რიგაში ყველა მუშების [illegible] აზრი გამოთქვეს, სეკრეტარიატი [illegible] შეუძლებელი [illegible] ბრძოლა.

[illegible] ენკ. 24. ფინეთის გაზეთი „[illegible]" სვამს საკითხს, მოკავშირეებსა და საბჭოთა რუსეთის შორის უნდა იქნეს ზავი, თუ არა? გაზეთი ფიქრობს, რომ [illegible] ობა დიდხანს ვერ გაგრძელდება და მოკავშირე სახელმწიფოები [illegible] ნორმალური დიპლომატიური დამოკიდებულება. შეერთებული შტატები თავიდანვე [illegible] მოკავშირეთა [illegible] პოლიტიკაში რუსეთის წინააღმდეგ. [illegible] მიზანი [illegible] თავის ინტერესების [illegible]. თუ [illegible] ეს პოლიტიკა გაიმარჯვებს, შეერთებული შტატები საბჭოთა რუსეთთან ნორმალურ დამოკიდებულების [illegible] იქნება. [illegible] იაპონიის [illegible] მოკავშირეების და საბჭოთა რუსეთის შორის [illegible].

მოსკოვი, ენკ. 27. ომსკის რკინის გზის მიმართულებით ჩვენ მტერს ვიწროებთ. ხელში ჩავიგდეთ 800 ტყვე, მრავალი ტყვიის მფრქვეველი და სხვა მრავალი [illegible].

[illegible] „იზვესტიის" თანამშრომელთან საუბრის დროს განაცხადა, [illegible] რომ 25 ენკენისთვის ჩვენ თვალსაჩინო წარმატებას [illegible] არის [illegible] „ცენტრის" შეთქმულების აღმოჩენა. მტრები მოტყუვდნენ ანგარიშში. [illegible] ორგანიზაცია, ჯარის გაძლიერება, და [illegible] უნდა იქნეს [illegible] ჩვენი [illegible]. ინტენსიური ბრძოლა და [illegible] რომელსაც ჩვენ დაუპირდაპირებთ მუშათა რევოლუციის მტრებს.

აღმოსავლეთის ფრონტი. [illegible] სამხრეთ-აღმოსავლეთით ბრძოლა [illegible] ჩვენმა ჯარმა 5 [illegible] მატარებელი [illegible] წინ [illegible] მტრის [illegible] წითელი ჯარი [illegible] წინსვლას განაგრძობს [illegible]. მტერი სპარსეთისკენ გარბის. [illegible] ჩვენი ჯარი [illegible] ფრონტზე ჩვენი ჯარის განწყობილება [illegible] მიუხედავად იმისა, რომ აქ მტერმა დიდ ჯარს [illegible] წითელი ჯარი [illegible] წინ მიიწევს [illegible].

მოსკოვი, ენკენისთვის 28. სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა, ოქტომბრის რევოლუციის ორი წლის თავის აღსანიშნავად დღესასწაულის [illegible] ცენტრალური კომისია ამხანაგ კამენევის, [illegible] მონაწილეობით [illegible] 50 მილ. მანეთი.

ნაუენი, ენკ. 27. გერმანიის მთავრობასა და დემოკრატიულ პარტიის შორის მოლაპარაკება უკანასკნელთა მთავრობაში შესვლის შესახებ განსაზღვრულ შეთანხმებით დასრულდა. დემოკრატები აცხადებენ, რომ მათ იმდენი პორტფელი უნდა მიიღონ, რამდენიც მთავრობიდან გამოსვლამდე ჰქონდათ.

ლონდონი ენკ. 29. „[illegible]" იუწყება: ლოიდ-ჯორჯი ფიქრობს ინგლისის მთავრობის გადაწყვეტილება

კულტურული მუშაობა ჯარში

სამხედრო ხელოვნებასთან ერთად, ჩვენს აფიცრებს, [illegible] რამოდენიმე ლიდერი და დიგ, დააკისრეს ჯარში [illegible] მალე ხულუმბერგს დასტოვებს.

მიზეზით მ[illegible]
რი მატლ[illegible]
ხევრები[illegible]
ტალ [illegible]ება.

ინგლისში რკინის გზელთა გაფიცვა დაიწყო. ლოიდ ჯორჯი იმუქრება, რომ არავითარ საშუალებას არ მოერიდება გაფიცვის ჩასაქრობად.

მარსელის გემთა სააღმშენებლო ქარხნის ყველა მუშები გაიფიცნენ.

უნგრეთში თეთრი ტერორი მძვინვარებს.

კასპიის მხარეში ბოლშევიკური ჯარი წინსვლას განაგრძობს.

ბოლშევიკური ჯარი ცარიცინს მიადგა.

ყოფილი დიდი მთავარი მიხეილ რომანოვი პერმიდან გაიქცა და ეხლა კოლჩაკის მთავარ ბანაკში იმყოფება.

სარატოვის გუბერნიაში ჯარში გაწვეული გლეხები და მუშები გენერალ დუტოვის წინააღმდეგ აჯანყდნენ. აჯანყება წარმოუდგენელი სიმკაცრით ჩააქრეს.

კიევში ბრბომ ქუჩაში გაგლიჯა კიევის მენშევიკების ბელადი ბალაბანოვი.

რუსეთიდან ინგლისის ჯარის გამოყვანის შესახებ უმაღლეს საბჭოსთვის გადაეცა განსახილველათ, თუმცა არსებითად ეს საკითხი მხოლოდ ინგლისის მთავრობაზეა დამოკიდებული, რადგან —მთელი ხარჯები რუსეთში სამხედრო მოქმედებისაგან გამოწვეული მხოლოდ [illegible] სავალდაიხადა. პარიზული [illegible] ჰერალდი“, იუწყება, [illegible] ჯორჯმა აცნობა უმაღლეს [illegible] ინგლისის ჯარის რუსეთიდან [illegible]ყვანა, მაგრამ რადგან ეს სხდომის დასასრულს მოხდა, როდესაც საბჭოს წევრები უკვე იშლებოდნენ, ამიტომ ამ საკითხზე არავითარი გადაწყვეტილება არ მიუღიათ. ამერიკის რწმუნებულებმა კამათს არავითარი ყურადღება არ მიაქციეს.

ჰელსინგფორსი. ენკ. 18. ფრიდრიხის მთავრობა შეუდგა ჟანდარმთა ახალი კორპუსის შედგენას. როგორც კი ეს კორპუსი შესდგება, რუმინიის ჯარი ბუდაპეშტს დასტოვებს.

ნაუენი. ენკ. 26. სამხრეთ სლავიანთა ბეჭდვითი ბიურო იუწყება, რომ სამხრეთ-სლავიანების რაზმმა იტალიელების მიერ დაჭერილ ქალაქ ტრუსკენ შეტევა დაიწყო. ქალაქის მცხოვრებები შეიარაღდნენ იტალიელების წინააღმდეგ. იტალიელებმა ქალაქი დასტოვეს. სამხრეთ სლავიანებმა ტყვეები მოიყვანეს და ნაპირზე გადმოსულ ამერიკელებს გადასცეს. ამერიკელებმა ქალაქში სამხრეთ სლავიანების რაზმს გადასცეს, თვითონ კი იტალიელების დევნა განაგრძეს.

ლიონი. ენკ. 27. „მატენ“-ი სწერს, რომ თუ იმ გვარი ფაქტები როგორც ფიუმეს ხელში ჩაგდებაა, კიდევ განმეორდება, მაშინ საზავო კონფერენციას დარჩა მხოლოდ ის, რომ დაიშალოს.

ჰელსინგფორსი. ენკ. 18. „ფოსიშე [illegible] იუწყება, რომ პარიზში მოსული ცნობით, დიდი მთავარი მიხეილ რამანოვი, პერმიდან გაიქცა და ეხლა კოლჩაკის მთავარ ბანაკში იმყოფება.

მოსკოვი. სამხრეთის ფრონტი. მთელ ფრონტზე მედგარი ბრძოლებია. კურსკის მიმართულებით მტრის ჯავშნიანი მატარებელი მოვიგერიეთ. სად. კოსტორონოისთან ხელთ ვიგდეთ მტრის ჯავშნიანი მატარებელი. ბოგუჩარისკენ ჩვენმა ცხენოსანმა ჯარმა მტერი უკუ აქცია. ხოპერის რაიონში მედგარი ბრძოლა სწარმოებს. ინგლისში რკინის გზელთა გაფიცვა დაიწყო. მთავრობის ცდა, რომ გაფიცვა ჩაექრო, უქმი გამოდგა. ლოიდ ჯორჯი იმუქრება, რომ არავითარ საშუალებას არ მოერიდება გაფიცვის ჩასაქრობად. დემობილიზაცია შესწყდა და ჯარს გაფიცულთა წინააღმდეგ საბრძოლველად ამზადებენ.

მთელ ინგლისში მთავრობა ამცირებს სასურსათო ულუფას და მცხოვრებლებს ართმევს ავტომობილებს და კარეტებს.

საფრანგეთის უმნიშვნელოვანეს ნავთსადგურის მარსელის გემთა სააღმშენებლო ქარხნის ყველა მუშები გაიფიცნენ.

ბერლინში 24000 მუშამ კიდევ შესწყვიტა მუშაობა. სიმენსის ქარხნებში სრულიად შესწყდა მუშაობა.

ვარშავის გაზეთები იუწყებიან, რომ ვარშავში შრომის სამინისტროს წინ თავი მოიყარა უმუშევართა ბრბომ, რომელიც სამუშაოს მიცემას მოითხოვდა. რა კი პასუხი არ მიიღო, ბრბო სამინისტროში შეიჭრა. გამოიწვიეს პოლიციელთა რაზმი, რომელმაც კონდახებით და მათრახებით გაფანტა ბრბო. უნგრეთში თეთრი ტერორი მძვინვარებს, ახლად შემდგარი პოლიცია კომუნისტებთან ბრძოლის საბაბით მთავრობის ყველა მოწინააღმდეგეს მკაცრად სდევნის. თეთრი გვარდიის შესადგენად მთავრობა მილიონებს ხარჯავს.

ბელგიის მთავრობამ ბელგიის მოსაზღვრე გერმანულ ოლქების მცხოვრებთ განუცხადა, რომ ამ ოლქების ბელგიასთან შეერთების საკითხის გადასაწყვეტად ხმის მიცემა ბელგიელ მოხელეთა ზედამხედველობით მოხდება. თუ ამ ოლქების გერმანიის ფარგლებში დატოვების მომხრე ბევრი აღმოჩნდა, მაშინ დაპატიმრებები მოხდება გერმანიის მომხრეთა შორის.

ესტონიის მთავრობა გადამწყვეტ ზომებს ღებულობს ჩრდილო-დასავლეთის ლიანოზოვის რუსულ მთავრობის მოქმედების წინააღმდეგ ესტონიის მიწა-წყალზე. მოსალოდნელია, რუსის თეთრგვარდიელებს საბოლოოდ მოსთხოვონ ესტონიის დაცლა.

სარატოვი. ორსკის რაიონში ჯარში გაწვეულმა მუშებმა და გლეხებმა იარაღით ხელში გენ. დუტოვის წინააღმდეგ გაილაშქრეს. მათ დასამშვიდებლად გაგზავნილ საყარაულო გუნდს იარაღი აჰყარეს. ამის შემდეგ მათ დასამშვიდებლათ ორენბურგის ყაზახები გაგზავნეს. მოხდა ნამდვილი ბრძოლა. აჯანყება წარმოუდგენელი სიმკაცრით ჩააქრეს.

გომელი. ენკ. 24. პოლტავის მოხალისეთა გაზ. „გოლოს იუგა“-ს ცნობით, კიევში ხალხმა ქუჩებში დაკლიჯა „კიევსკაია მისლ“-ის რედაქტორი, კიევის მენშევიკების ბელადი ბალაბანოვი. იგივე გაზეთი იუწყება, რომ რამდენიმე ასი კაცისაგან შემდგარი შეიარაღებული ბრბო თავს დაესხა მოხალისეთა არმიის მთავარსარდლის გენ. მაიმაევსკის მატარებელს. თავდამსხმელები ტყვიის მფრქვევლებს და თოფებს ისროდნენ. მატარებლის ყარაულმა თავდასხმა მოიგერია.

მოსკოვი, ენკ. 28. თეთრ გვარდიელთა მიერ ქურდულათ მოკლულ ამხანაგების თავმოხდილ სამარეზე მოსკოვის 10,000 მუშამ და წითელ არმიელმა ფიცი დასდო, რომ სრულ გამარჯვებამდე იბრძოლებენ. სამხედრო ცნობა. ჩრდილოეთის ფრონტი. ჩრდილ.-დვინისკენ ჩვენი შეტევა გრძელდება. წამოვიყვანეთ 200 მეტი ტყვე. დასავლეთის ფრონტი. ფინის ყურეში ჩვენმა სანაპირო ბატარეამ კოპორის ყურესთან მოსული მტრის სამხედრო გემები განდევნა. ჩერნიგოვის რაიონში ბრძოლები ჩვენ სასარგებლოდ სწარმოებს.

ახალი ამბები

მთავრობამ 23 ენკენ. სხდომაზე დაადგინა: ადმინისტრაციის ინსპექტორის მოსამსახურეთა შესახებ, არსებული კრედიტი 118,200 მან., დახურული თანახმად მთავრობის 31 მაისის დადგენილებისა, აღდგენილ იქნას.

◆ **ადერბეიჯანის საგარეო საქმეთა მინისტრმა** ჰასანოვმა [illegible] სადაც აწერილია ის ტრაგედია, რომელიც დაღესტანში ვითარდება და სთხოვა მთავრობას გასწიოს, რომ მოხალისეთა ჯარსა და დაღესტანს შორის სადემარკაციო ხაზი გატარდეს და იხმაროს ყველა საშუალება, რომ დამთავრდეს კონფლიქტი მოხალისეთა ჯარსა და დაღესტანს შორის. დეპეშის ასლი გამოეგზავნა საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრს.

◆ **ინგუშების, ყაზახების და ოსების შეთანხმება.** განზრახულია კავკასიაში მოიწვიონ ინგუშების, ოსების და ყაზახების წარმომადგენელთა ყრილობა, რომლის მიზანიც იქნება ამ ხალხების მორიგება.

◆ **გენ. ხარბორდი ერზერუმში.** გაზ. „სლოვოს“ ატყობინებენ, რომ გენ. ხარბორდი, ამერიკის სამხედრო კომისარი სომხეთში—ერზერუმში მისულა. 27 სექტემბერს ის ყარსში მივა.

◆ **ბათუმის ნავთის სამრეწველო** ფირმების მუშებმა და მოსამსახურეებმა, ცხოვრების გაძვირების გამო, ფაბრიკანტების და მექარხნეების საზოგადოებას შემდეგი მოთხოვნილებანი წარუდგინეს: 1) შემოღება 8 საათის სამუშაო დღისა, 2) ჯამაგირის 100 პროცენტით გადიდება, 3) ზედმეტი სამუშაოს ფასით დაკმაყოფილება. პროფესიონალური კავშირების საბჭომ ეს მოთხოვნილებანი კანონიერად იცნო და დაამტკიცა.

◆ **მიწათ-მოქმედების სამინისტროს**თან არსებულ სასოფლო სამეურნეო კურსებზე გაიხსნა მეორე სემესტრი. ლექციებს კითხულობენ პროფ. მელიქიშვილი, გედევანიშვილი და სხვ.

◆ **ქართულ ენის პროგრამა არა ქართულ სასწავლებლებისთვის.** განათლების სამინისტრო იმუშავებს ქართული ენის სწავლების პროგრამას არა ქართულ ვაჟთა და ქალთა საშუალო რეალურ სასწავლებლებისათვის.

◆ **წ. კ. გ. საზოგ.** მთავარმა გამგეობამ გადასდო ერთდროულ დახმარებათ 10,000 მანეთი ჯარში წერა-კითხვის გასავრცელებლად. წ. კ. გ. ს. მთავარმა გამგეობამ გადასდო კავკავის ქართული სკოლის შესანახად 36,600 მ., მისცა 1000 მანეთის წიგნები წითელი ჯვრის თავშესაფარს, 780 მანეთის წიგნები (საინგილოში) კახის სკოლას და სხვა.

◆ **ყრილობა.** 28 სექტემბერს, გაიხსნა თფილისის სამაზრო ერობის ხმოსანთა არაჩვეულებრივი ყრილობა. მოსმენილ იქნა გამგეობის ანგარიში. ყრილობას მიზნათ აქვს განხილვა დამატებითი ჯამაგირების დაწესებისა და გამგეობის ხელ-ახალ არჩევნების საკითხისა.

◆ **განსვენებულის გიორგი იოსელიანის ხსოვნის აღსანიშნავად წ. კ. გ. საზ. მთავარმა გამგეობამ დაადგინა:** 1) გაეგზავნოს სამძიმარის დეპეშა განსვენებულის ქვრივს, 2) საზოგადოების გამგეობის სახელით გადახდილ იქმნას პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლად, 3) დაესწროს განსვენებულის ნეშტის დაკრძალვას გამგეობის წარმომადგენელი, 4) განსვენებულის სახელზე შეტანილ იქმნას სწავლის ფული ერთ ერთი ღარიბი მოწაფისა მეექვსე გიმნაზიაში.

◆ **სავაჭრო სასურსათო ზედამხედველობის მოქმედება.** განახლებულ ზედამხედველობას (8 კაცის შემადგენლობით) 5 მაისიდან 10 სექტემბრამდე შეუდგენია სულ 712 ოქმი, მაშინ როცა ძველ შემადგენლობის ზედამხედველობას (27 კაცისაგან შემდგარი) ამდენივე ხნის განმავლობაში (1 იანვრიდან 5 მაისამდე) შეუდგენია 159 ოქმი. ამ 712 ოქმიდან 353 უკვე ასასრულებლადაა გადაცემული, რომლიდანაც ჯარიმის სახით ხაზინამ უნდა მიიღოს 189,500 მან. დატუსაღების სახით დაისჯება 71 კაცი.

◆ **ექსკურსია.** მიწათ-მოქმედების სამინისტროსთან არსებულ სამეურნეო კურსების მსმენელები დაბრუნდნენ კახეთიდან, სადაც ისინი გამგზავრებული იყვნენ წინანდალის მამულის დასათვალიერებლათ. ამ ექსკურსიას ხელმძღვანელობდა როლოვი, დეკანოზიშვილი, ტიმოფეევი და სხვანი.

◆ **გამოვიდა** მორიგი ნომერი (9) ჟურნალ „მუშათა ცხოვრების“. ჟურნალში მოთავსებულია: მოწინავე—„ინტერნაციონალი, შეიარაღებული დემოკრატია—გ. ჟუღელისა, მუშათა მასის სულიერი აღზრდა—ი. ტ—ა. ქუთაისის შრომის ბირჟა—ლეონარდოსი, პროლეტარული ფრონტის დღე—დ. ბუაჩიძისა „მუშის დღიურიდან“—მ. თამაზაშვილისა, ლექსი და სხვ.

◆ **ძუკუ ლოლუას კონცერტი.** დღეს სახალხო სახლში გაიმართება დამსახურებულ ლოტბარის და მომღერლის ძუკუ ლოლუას კონცერტი. მრავალი მეგრული, აფხაზური, გურული, იმერული და სხვა სიმღერა, ცეკვა და ჩვეულებანი იქნება შესრულებული. აგრეთვე დადგმული იქნება ძუკუ ლოლუას სურათები სოფლის ცხოვრებიდან: „ძველი და ახალი“ და „დაჭრილი აფხაზი“, რაც შესრულებულ იქნება სიმღერა-ნადურთამაშით.

◆ **მისალმების დეპეშა.** მთავრობის თავმჯდომარემ შემდეგი დეპეშა მიიღო ქუთაისიდან: „დასავლეთ საქართველოს ხაზინებში მოსამსახურეთა წარმომადგენლების მეექვსე მორიგი ყრილობა თქვენის სახით ესალმება საქართველოს მთავრობას, და ფიცსა სდებს თავისი ძალ-ღონე შესწიროს მთავრობას სამშობლოს აღორძინების საქმეში. ყრილობის თავმჯდომარე ურიდია“.

◆ **ჩვენი გაზეთის ხრონიკაში** გამოცხადებული იყო, რომ საგანგებო რაზმმა დაატუსაღა კ. შელიძე. [illegible] ყარამანის ძე შელიძე გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ ეს მას არ ეხება.

კრებები.

დღეს, საღამოს 6 საათზე, შესდგება საქ. ს. დ. მუშათა პარტიის თფილისის კომიტეტის სხდომა.

— დღეს საღამოს 6 საათზე დანიშნულია ს. ს. დ. მ. პარტიის მესამე რაიონთან არსებულ ახალგაზრდა მარქსისტთა წრის წევრთა საზოგადო კრება.

— დღეს, სამშაბათს, საღამოს 7 საათზე წ. კ. გ. ს. ბინაზე (დამფ. კრების ქუჩა № 5) დანიშნულია აღმოსავლეთ საქართველოს სახალხო სკოლების მასწავლებელთა კავშირის მთავარი გამგეობის კრება. განსახილველი საგანი: სრულიად საქართველოს მასწავლებელთა კავშირის დელეგატების ყრილობის მოწვევა.

— ოთხშაბათს, 1 ოქტომბერს, 5 საათზე დანიშნულია საზოგადო კრება მეოთხე რაიონის ს. დ. ქალთა ორგანიზაციის. წაკითხულ იქნება ლექცია მიმდინარე მომენტზე.

პროვინციის ქრონიკა.

— **გორი.** საჭიროა მეათე ქვეითა ათასეულში ორი სამხედრო მესაკრავე: ერთი ბარიტონისტი და ერთი კორნეტისტი ან დე კლარნეტისტი. პირობები შემდეგია: თვეში 500 მანეთი და ჯარის კაცის ყოველგვარი ულუფა. მსურველებს შეუძლიათ მიმართონ შემდეგი მისამართით: გორი, მეათე ათასეულის მდივანს კაპიტან მიხელიძეს.

სანდრო მაისურაძის სახელობის ბიბლიოთეკა.

კვირას, 28 სექტემბერს, მოხდა სანდრო მაისურაძის სახელობის ბიბლიოთეკა-სამკითხველოს საზეიმო გახსნა, პროფესიონალურ კავშირთა შენობაში. საზეიმო გახსნას დაესწრნენ მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანია, საგარეო საქმეთა მინისტრი ე. გეგეჭკორი, დამფუძნებელი კრების წევრები, სახალხო გვარდიის შტაბის წევრები და პროფესიონალურ კავშირების, პრესის, დემოკრატიულ-საზოგადოებრივ ორგანიზაციების წარმომადგენელნი.

კრება გახსნა პროფესიონალურ კავშირთა ცენტრის თავმჯდომარემ ალ. ბახტაძემ. სამხედრო მუსიკამ შეასრულა ეროვნული ჰიმნი. თავმჯდომარემ მოკლე სიტყვით აღნიშნა კულტურულ განმანათლებელ დაწესებულებათა მნიშვნელობა პროლეტარიატის ისტორიულ ბრძოლისთვის და სთქვა, რომ თფილისის პროლეტარიატის ეს პირველი სამკითხველო, სახალხო გმირის სანდრო მაისურაძის სახელობაზე. ამ მუშათა კლასს მუდამ ბრძოლის სიმბოლოდ ექნება და ერთის მხრივ ბრძოლა და მეორეს მხრივ ცოდნის შეძენით—კულტურულ ამა-

გერმანიის რევოლიუცია და წარმოების განსაზოგადოებრიობა

(წერილები გერმანიიდან).

⁂

წარმოების ყველა ეს შტოები, რომელნიც სოციალიზმისთვის მზათ არიან, თუმცა დიდმნიშვნელოვანია, მაგრამ მთელ წარმოების მხოლოდ ერთ პატარა ნაწილს შეადგენენ. რა უნდა უქნათ დანარჩენ წარმოებას? მისი განსაზოგადოებრიობა თუ არა, ამ აქტისთვის მომზადება მაინც არის საჭირო.

იქ, სადაც წარმოება წვრილი და გაფანტულია მისი სოციალისტურათ, ე. ი. საზოგადოებრივათ მმართველობის მოწყობა არ მოხერხდება. აგრეთვე იქ, სადაც ქარხნის პატრონი თვით არის წარმოების მეთაური, მისი დაშორება წარმოებისგან ტეხნიკურათ შეუძლებელია. ამნაირათ წარმოების სოციალიზაციისათვის მოსამზადებლათ საჭიროა ერთ შტოის ქარხნების ერთმანეთთან დაკავშირება და მათი საერთო მმართველობის შექმნა. გავიხსენოთ, რომ სოციალიზმი უნდა განხორციელდეს არა ცალკე, არამედ წარმოების მთელ შტოების მოწყობით. ასეთი თავმოყრა ქარხნებისა და მისი ორგანიზაცია შეიძლება თანდათან მთელ წარმოებას ქსელივით მოედვას.

ასეთი ორგანიზაცია ჩვენ ორი სახით ჯერ კიდევ კაპიტალისტურ საზოგადოებაში გვხვდება: ერთი კარტელები და მეორე ომის დროს გერმანიაში ასე განვითარებული ომის საზოგადოებანი. რასაკვირველია, სოციალიზმისთვის საჭიროა არა მათი დაშლა, არამედ მათი ორგანიზაციების შენარჩუნება, ხოლო მათ შინაგან წყობილების, პირველ შემთხვევაში კაპიტალისტურის, მეორეში კი ბიუროკრატიულის, ახლით შეცვლა.

[illegible] ამით მაგვარი საზოგადოებათა [illegible] მოეწყოს [illegible] სოციალიზმის [illegible] ჯერ კიდევ მოუმწიფებელი წარ[illegible] ჩვენ ვხელმძღვანელობთ აქ ავ[illegible] მინისტრის ოტტო ბაუერის გეგ[illegible] რომელიმე წარმოების შტოს [illegible] ქარხანა თუ მთელი რიგი ქარხ[illegible] მათ ერთი მესაკუთრე ჰყავთ, იძულებულია კანონით წარმოების კავშირს შეუერთდეს. ასეთი კავშირები თავისი ტეხნიკური წყობილებით კარტელებს უნდა ჩამოჰგავდნენ. მათი გამგეობა კი სულ სხვანაირათ იქნება შემდგარი. ერთ მეოთხედს დანიშნავს სახელმწიფო, ერთ მეოთხედს აირჩევენ იმ წარმოებაში ჩაბმული მუშები და წვრილი მოხელენი, ერთ მეოთხედს მომხმარებლები და ბოლოს ერთ მეოთხედს ქარხნების პატრონებ-კაპიტალისტები.

ეს გამგეობა, სადაც ყველას ინტერესები არის დაცული, წარმოების მმართველობის სრული უფლებებით უნდა იყვეს აღჭურვილი. მისი მოვალეობაა: წარმოების რაც შეიძლება მეტი რაციონალური მოწყობა, მისი ხარჯების შემცირება; ამისთვის კავშირს შეუძლია, ისე როგორც კარტელს, უვარგისი ან პატარა ქარხნები სრულიად შეაჩეროს და მისი წარმოება დიდებში გადაიტანოს. აგრეთვე შეუძლია ნედლი მასალის ყიდვასა და ნაწარმოებთა გაყიდვის მთლიანი ორგანიზაცია მოაწყოს, რაც მრავალ ხარჯებს სრულიად გააუქმებს.

გარდა ამისა ერთი დიდი ამოცანა კავშირისა იქნება წარმოების ტიპიზაცია. კავშირი საქონლის რამოდენიმე საუკეთესო ტიპს გამოიმუშავებს და შემდეგ ქარხნებს მათ შეუფარდებს, ასე რომ აუარება ენერგია, რომელიც ეხლა საქონლის უთვალავ ტიპების წარმოებაზე იხარჯება—სხვა მხარეებს მოხმარდება და ტყუილ უბრალოთ არ დაიკარგება. კავშირი აგრეთვე კოლექტიურ მუშათა ხელ-შეკრულებებს უფრო მოხერხებულათ დასდებს და ამითაც საქმეს გაადვილებს.

წარმოების ასეთ ორგანიზაციით იგი რაციონალურ ხასიათს იღებს და მეორე მხრით თანდათანობით მას განსაზოგადოებრიობისათვის ნიადაგს ამზადებს. ყველა ის წმინდა შემოსავალი კი, რომელიც წარმოების ასეთი შეერთების შედეგი იქნება, სახელმწიფოს შეუძლია კავშირის საშუალებით თვით მიიღოს.

რაციონალიზაცია და ტიპიზაცია, რასაკვირველია, უფრო ფართოდ გატარდება სოციალიზმისათვის უკვე მზა წარმოებებში, თუ კი კაპიტალისტურ წარმოებას თვითონ არ გაუტარებია იგი.

⁂

ჩვენ აქამდის სოფლის მეურნეობას სრულიად გვერდი ავუხვიეთ, რადგან იქ განსხვავებული პირობებია და განსხვავებული ზომებიც არის საჭირო. პირველი აქტი, შედარებით უფრო ადვილი იქნება მთელი მიწის, მათ შორის ტყეების, 100 ჰექტარის ზევით სახელმწიფო საკუთრებათ გამოცხადება. სხვა და სხვა წარმოება, თუ კი ასეთი ამ მიწებზე არსებობს, შეიძლება პრინციპიალურათ ჯერ კერძო საკუთრებათ დარჩეს, თუმცა კი მათ თანდათანობით განსაზოგადოებრიობას საერთო წესით ეხლავე უნდა შეუდგნენ.

შემდეგი უმთავრესი საკითხი არის, როგორ უნდა მოიხმარონ ჩამორთმეული მიწები, რომელი მეურნეობა არის უფრო რაციონალური, წვრილი თუ მსხვილი? თუ ინდუსტრიაში ეს საკითხი ნათელია, სოფლის მეურნეობაში იგი იჭვებს იწვევს. ჯერ უწინაც ამის შესახებ სოციალ-დემოკრატიაში აზრთა სხვადასხვაობა იყო და დღესაც თავს იჩენს იგი. ზოგი მეურნეობა, როგორც მაგ. ტყისა, ცხადია მსხვილი უნდა დარჩეს. აქ აზრთა სხვადასხვაობას ადგილი არა აქვს.

ყოველ შემთხვევაში კაუცკი ძველს აზრს იცავს: „მსხვილი მეურნეობის დანაწილება მის დაქვეითებას ნიშნავს და არავითარ სარგებლობასაც ვერ მოიტანს, რადგან არავითარი მისწრაფება ქალაქიდან სოფლად წასვლისა არ არსებობს, პირიქით, სოფლად როგორც მსხვილ, ისე წვრილ წარმოებას (ამ ჟამათ) მუშა ხელი აკლია“.

რ. ჰილფერდინგისა და ოტტო ბაუერის აზრითაც მსხვილი მეურნეობა უმრავლეს შემთხვევაში წვრილზე მაღლა სდგას, მაგრამ საყოველთაოდ არა. ო. ბაუერი მაგალითად ვაზს ასახელებს, როგორც წვრილი წარმოებისთვის უფრო რაციონალურს.

ამ საკითხის გადაწყვეტის დროს სახეში უნდა მივიღოთ ის, რომ ეხლანდელ მსხვილ სოფლის მეურნეობაში მუშათათვის საშინელი პირობებია. პირობების გაუმჯობესების შემდეგ ინტელიგენტი მუშები, რაიც ამ შემთხვევაში ძალიან ბევრს ნიშნავს, სოფლის მეურნეობას არ გაექცევიან და ისიც უკეთეს ნაყოფს მოიტანს. მეორე მხრით გლეხის გაღატაკებულ მუშაობითაც აიხსნება მის წვრილ მეურნეობის სარფიანობა, სადაც კი ეს ნამდვილი ფაქტი არის, მაგრამ ეს გადაჭარბებული შრომა ხომ დიდხანს ვერ იარსებებს, მით უფრო სოციალიზმის დროს. ყოველ შემთხვევაში ამ კითხვას კარგათ აწონდაწონვა სჭირია და ისევ პრაქტიკულ ცხოვრების მაგალითები საუკეთესოთ თუ გადასჭრიან მას.

ცხადია, ის მეურნეობა, რომელიც მსხვილ მეურნეობის ხასიათს შეინარჩუნებს, საზოგადო წესით თანდათან განსაზოგადოებრივებულ მეურნეობას მიემატება და მისდაგვარათ მოეწყობა. რაც შეეხება იმ ადგილებს, რომელნიც წვრილად უნდა დაიჭრან, საკუთრებათ მათ დარიგებას, მათი იჯარით მიცემა ემჯობინება. იჯარა მით არის უკეთესი, რომ საზოგადოებას (სახელმწიფოს) ერთგვარი ძალა აქვს მაშინ მწარმოებლებზე. სახელმწიფოს შეუძლია აგრეთვე იჯარის აწევ-დაწევით ნაწარმოებთა ფასების რეგულიატორის როლიც ითამაშოს. მაგრამ იჯარას ის ნაკლი აქვს, რომ მოიჯარადრე, თუ დარწმუნებული არ არის თავის უფლებების ხანგრძლიობაში, მეურნეობას გულით ვერ მოეკიდება. ამიტომ იჯარა ხანგრძლივი და მემკვიდრეობით გადასაცემიც უნდა იყვეს. დრო გამოშვებით იჯარის რაოდენობა შემოწმებული და პირობების მიხედვით შეცვლილ იქმება: ამნაირათ შეიძლება იმ რენტის, რომელსაც ეხლა მსხვილი მემამულე იღებს, საზოგადოების სასარგებლოთ აკრეფა.

ეს მსხვილი მამულებისა და მათ რეფორმების შესახებ. რასაკვირველია, მშრომელ გლეხობის მიწებსა და მეურნეობას არავინ ხელსაც არ ახლებს. სოციალიზმი შრომის ექსპლოატაციის მოსპობაა და არა პირადი შრომის აკრძალვა. ამ მიწების განსაზოგადოებრიობა არ შეიძლება, მაგრამ საჭიროა მათი თანდათანობით სოციალისტურ საზოგადოებისათვის შეფარდება. მაგ. საჭიროა მათი შეკავშირება სხვადასხვა ნაწარმოებთა საერთოდ საყიდლათ. ისე რომ პურის ვაჭრობის მონოპოლიის დროც, რაც ომის დროს თითქმის განხორციელებული იყო და რის გაძლიერებას შემდეგში უფრო აპირებენ, მთელი პური შეკავშირებულმა გლეხობამ სახელმწიფო ორგანოებს უნდა ჩააბაროს.

ამას გარდა სახელმწიფოს, მიწებით ვაჭრობის დროს, უპირატესობა მიენიჭება, ამ სახით კი შეიძლება სახელმწიფოს მიწის ფონდი გაძლიერდეს და წვრილ მესაკუთრეთა რიცხვი თანდათან შემცირდეს. ჰიპოტეკების განსაზოგადოებრიობითაც საზოგადოება დიდ გავლენას მოიპოვებს კერძო წვრილ მესაკუთრეებზე.

საზოგადოთ უნდა ითქვას, რომ მთელ საზოგადოებას დიდი ინტერესი აქვს, განსაკუთრებით ეხლანდელ სასურსათო კრიზისის დროს, რომ ეს წარმოება არ შეფერხდეს, რაციონალურათ იყოს მოწყობილი და თვით მესაკუთრენი, რომელნიც საკმაო რიცხვს წარმოადგენენ, უკმაყოფილონი არ გახდნენ და სოციალიზმის წინააღმდეგ არ ამხედრდნენ.

სახელმწიფო გამართავს სოფლათ სხვადასხვა სასოფლო სამეურნეო სკოლებს, თვით მესაკუთრეებს კი პატივს, მანქანებს და სხვა მასალებს მიაწვდის, რათა მეურნეობამ მაღალი ფორმები მიიღოს. დაქუცმაცებული, რამდენიმე ადგილას დაფანტული ადგილები, რომელთაც გლეხის საკუთრება წარმოადგენს, ერთათ უნდა იქნას თავმოყრილი, რაც თავის-თავათ მეურნეობის დიდათ გაუმჯობესობას ნიშნავს. ამგვარი ზომებით ერთი რომ სოფლის წვრილი წარმოება ტეხნიკურათ უფრო უკეთეს გზას დაადგება და ამავე დროს სოციალისტურ საზოგადოებასაც უმტკივნეულათ, გლეხებისათვის მიწების ჩამოურთმევლათ, შეეგუება.

ეს ასეც უნდა მოხდეს. თუ მთავარი ნაწილი წარმოებისა, რასაც ეხლა ინდუსტრია წარმოადგენს, ერთ გარკვეულ გზას, ამ შემთხვევაში სოციალისტურს, დაადგა, შემდეგი ჩამორჩენილი ნაწილები მას თავის-თავათ ასე თუ ისე უნდა აჰყვნენ და შეეფარდონ.

შემდეგ კი, თუ კი სოფლის მეურნეობაში მსხვილმა წარმოებამ კარგი ნაყოფი გამოიღო და მიწის მუშამ კარგ ბინასთან მოკლე სამუშაო დღე და კარგი ხელფასი მოიპოვა, ადვილათ შესაძლებელია თვით გლეხი თავის სურვილით თავის მეზობლებს ერთ საწარმოვო კავშირში შეეკრას და საწარმოვო ამხანაგობები დაარსოს, რაც მისთვის აქამდის ასე უცხო და ძნელათ მისაღები იყო.

V. განსაზოგადოებრიოებულ წარმოების ორგანოები

წინა თავში ჩვენ შევეცადეთ განსაზოგადოებრიობისათვის გზა. შერჩევისა და დანარჩენების ორგანიზაციის პრინციპები აღგვენიშნა, როგორც ქალაქის, ისე სოფლის მეურნეობაში. მაგრამ, როცა წარმოების რომელიმე ნაწილი სოციალისტურათ მოსაწყობათ მომწიფებულია, და ამასთანავე ყველა წინასწარი ნაბიჯები გადადგმულია, იბადება საჭირბოროტო საკითხი: ვის, რომელ ორგანოს უნდა გადაეცეს სოციალისტურ წარმოების გამგეობა?

ჩვენ ვხმარობთ სიტყვას: საწარმოვო იარაღთა განსაზოგადოებრიობას, რომელიც სოციალ-დემოკრატიულ ტერმინოლოგიაში მუდამ პირველ რიგში იდგა; მაგრამ როგორ უნდა გადაეცეს საზოგადოებას საწარმოვო იარაღები საკუთრებათ? საზოგადოება, განყენებულათ რომ ვილაპარაკოთ, უმეშვეოთ ვერავითარ საკუთრებას ვერ მიიღებს, მხოლოდ თავისი ორგანოების საშუალებით თუ შეუძლია მას ეს. და აი, რომელი ორგანოები საუკეთესოდ წარმოადგენენ მას ამ შემთხვევაში?

ძველი, გავლენიანი, მარქსისტებისგან მუდამ უარყოფილი სინდიკალისტური გეგმა საწარმოვო ამხანაგობათა დაარსებისა და ქარხნების მუშების მიერ დაპატრონებისა ჩვენ მიზნისთვის სრულიად გამოუსადეგარი იქნება. „როდესაც ჩვენ განსაზოგადოებრიობის შესახებ ვლაპარაკობთ, ამბობს რ. ჰილფერდინგი, თავის თავს კარგად ანგარიში უნდა მივცეთ, თუ როგორა გვაქვს იგი წარმოდგენილი. მე არას შემთხვევაში მას არ ვსახავ, როგორც მუშების მიერ ქარხნების უმეშვეოთ ხელში ჩაგდებას. ეს აქტი მთელ რიგ ქარხნის ამხანაგობებს შექმნიდა, ასე რომ ერთი ქარხნის მუშები თავიანთ შორის ერთ ამხანაგობას შეჰკრავდნენ, მაგრამ კაპიტალისტურ წარმოების ხასიათს კი ვერ შესცვლიდა. ჩვენ ვხედავთ ეს იდეა ჩვენშიაც ამოტივტივდა იმ სახით, თითქოს შესაძლებელი იყვეს მუშები ცალ-ცალკე ქარხნებს დაეპატრონონ და ამით სოციალიზმი განახორციელონ“. ასეთი სინდიკალისტური გეგმა ერთი კაპიტალისტის მაგიერათ, მრავალს შეჰქმნიდა მხოლოდ.

ღლებით—იგი მიაღწევს თავის მიზანს —სოციალიზმს.

თავმჯდომარემ აგრეთვე აღნიშნა, რომ ამ სამკითხველოს გახსნა—ეს მხოლოდ პირველი ნაბიჯია, რასაც სხვებიც უნდა მოჰყვეს.

კრებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა ბრძოლის ველზე ხალხის საქმისთვის დაღუპულ სანდრო მაისურაძის უკვდავ ხსოვნას. მუსიკამ შეასრულა სამგლოვიარო ჰიმნი.

შემდეგ იყო მილოცვანი: მთავრობის სახელით მისალმა ე. გეგეჭკორი, დამფუძნებელი კრების სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციის სახელით—რ. არსენიძე, სახალხო გვარდიის სახელით—ვ. ჯუღელი, სახალხო უნივერსიტეტის სახელით—გ. ნათაძე, სოჭის ოლქის დემოკრატიის სახელით—ცვანგერი.

გახსნას ხალხი ბლომად დაესწრო. კრება დაიხურა 1 საათზე ეროვნულ ჰიმნით.

„შევარდენის" ტანვარჯიშობა ქუთაისში.

კვირას 5 ოქტომბერს თფილისის საზოგადოება „შევარდენი" გამართავს ქუთაისში დიდ ტანვარჯიშო დღესასწაულს, რომლისთვისაც აქედან მიემგზავრება 60 შევარდენი ქალი და ვაჟი. სხვადასხვა გვარ ტანვარჯიშობათა შორის იქ პირველად შესრულდება გ. ეგნატაშვილის მიერ შედგენილი ახალი, საუცხოვო სილამაზის თავისუფალი მოძრაობა „საქართველოს ვარსკვლავი". ეს მოძრაობა ტანვარჯიშულ სტილიზაციას წარმოადგენს და, თუმცა 5 ნაწილებათ განიყოფება, მაგრამ ერთ მთლიანი ცხოვრების სურათს გამოსახავს.

იგი იწყება ქალ-ვაჟთა საერთო ტანვარჯიშობით, ამ დროს საიდანღაც მტრის საფრთხე იბადება. მყისვე „ძმები", მტრის მოსაგერიებლათ „დების" ირგვლივ სდგებიან და საბრძოლველათ მზადებას იწყებენ, ხოლო „დები" ამ დროს ლოცულობენ. შემდეგ იწყება მტერთან მედგარი ბრძოლა, რომელშიაც დები ძმებს ეხმარებიან სხვადასხვა იარაღის მიწოდებით. უკანასკნელი ნაწილი წარმოადგენს, მტრის უკუქცევას შემდეგ, გამარჯვებულ ქართველ შევარდენთა [illegible] ცეკვას.

მთელი ეს სურათი მით უმეტეს საყურადღებოა, რომ ბრძოლასაც და ცეკვასაც ნამდვილი ტანვარჯიშული მოძრაობა სახავს სტილისტიურათ. „საქართველოს ვარსკვლავში" 40 საუკეთესოთ მოვარჯიშე ქალი და ვაჟი მონაწილეობს.

იმავე დღეს ქუთაისს დაარსებულ იქნება ქუთაისის საზოგადოება „შევარდენი", რომელსაც სათავეში ჩაუდგება ცნობილი შევარდენი დავით ჯავრიშვილი.

უცხოეთი

პოლონელები და პეტლიურას მომხრეები.

ვარშავაში ჩავიდა პეტლიურას მთავრობის 3 წარმომადგენელი, რომელთა მიზანია საზავო მოლაპარაკების გამართვა პოლონელებთან. მთავარი მუხლები ხელშეკრულებისა შემდეგია: 1) პეტლიურას მთავრობა არ სთვლის თავის თავს დაინტერესებულ მხარეთ აღმოსავლეთ გალიციის საკითხში. 2) პოლონეთის და უკრაინის ჯარები ერთდებიან, რომელთა მიზანიც იქნება ბოლშევიკების დამარცხება. 3) პოლონელები არ დაიჭერენ იმ ტერიტორიას, რომელიც პეტლიურას ჯარების მიერ იქნება დაკავებული. ლვოვის, როვნოს, ბარანოვიჩის რკინის გზები პოლონელების ხელში დარჩება.

სამხედრო კავშირი უკრაინის, ლიტვის, ლატვიის და ესტონიას შორის.

ჰელსინგფორსიდან იტყობინებიან, რომ სტოკჰოლმში დაიწყო მოლაპარაკება ესტონიის, ლიტვის, ლატვიის და უკრაინის წარმომადგენლებთა შორის. მიზანი ამ მოლაპარაკებისა არის სამხედრო კავშირის ჩამოგდება ამ სახელმწიფოთა შორის.

რუსეთი და პოლონეთი

პოლონეთი მისცემს საფრანგეთს 18 მილიარდს—რუსეთის ვალის ნაწილს. სამაგიეროთ პოლონეთს ჰპირდებიან სილეზიას.

ბრძანება

თფილისის გარნიზონისადმი.

ვაცხადებ ამასთან სისწორით აღსასრულებლად ქვემო მოყვანილისა:

1) ნაწილების უფროსებმა ეხლავე იზრუნონ, რომ ყველა ოფიცერთაგანს, რომლებიც ამ ჟამად ირიცხებიან სამსახურში, ჰქონდეს თან დაწესებული პირობების მოწმობა—ფოტოგრაფიული სურათით. ის ოფიცერთაგანი, რომელსაც არ ექნება ამ გვარი მოწმობა, იქნება დაკავებული პირადობის გამორკვევამდის.

2) ყველა ჯარისკაცებს, გაშვებულთ ნაწილის ყაზარმებიდან ქალაქში, მიეცეთ დათხოვნითი ბარათები,—რომლებშიაც სავალდებულოა სისწორით აღნიშვნა, თუ რამდენი [illegible] გაშვებული. იმ ჯარისკაცებს, რომლებსაც ეკისრებათ მოვალეობის ან დავალების აღსრულება, ქალაქის მდებარეობის რაიონებში, მიეცეს შესაფერი მოწმობები.

3) ყოველთვის ჯარისკაცების ქალაქში გაშვების დროს, ისინი უნდა იყვნენ ჩაცმულნი ფორმაში სუფთად.

4) ყოველ სამხედრო მსახურს, რიგის ჯარისკაციდან გენერლამდე, ევალებათ შეხვედრის დროს მისალმონ დაწესებული სალამის მიცემით ურთიერთს; პირველი სალამს აძლევს უნცროსი უფროსს.

5) ყველა ოფიცრებს ჩამოსულს ქალაქში, როგორც სამსახურის საქმეზე, ისე შვებულებაში, ევალებათ იმ დღესვე გამოცხადდენ კომენდანტის სამმართველოში სარეგისტრაციოდ. გამგზავრების დროს ყოველ ოფიცერს ევალება აცნობოს კომენდანტის სამმართველოს.

6) ვაცხადებ ქ. თფილისში მდგომ ჯარის ნაწილების და სამხედრო უწყებების დაწესებულებების საყურადღებოთ, რომ ყველა [illegible] შესახებ ჯარების მომარაგებისა: სათბობით, [illegible] სინათლით, უწმინდურობის, ნაგვის გაწმენდისა და სხვა აგრეთვე სამხედრო ოთახების შეკეთებისა, ელექტრონის სინათლისა და სხვა—უნდა მიმართონ უკანასკნელებმა—თფილისის სამხედრო ბინათა დისტანციის უფროსს. ახალ ბინების დანიშვნის და გამოცვლის კითხვებში კი პირდაპირ სატეხნიკო სექციის სამხედრო განყოფილების უფროსს.

7) საკომენდანტო სამმართველოს ბინის სივიწროვის გამო, ვბრძანებ დისციპლინალური რაგით შეპყრობილნი სამხედრო პირნი სასჯელის მოსახდელად დატოვებულნი იქნენ თავიანთ ნაწილებში და მხოლოდ იშვიათ შემთხვევებში გაიგზავნონ სამხედრო საპყრობილეში.

გარნიზონის უფროსი სამხედრო მინისტრის თანაშემწე გენ. ზედევანიშვილი.

[illegible] ოი. 1 ოქტომბერელს

დიდი ხანია მე შენ მოგელი
მზიური ყოფნის ჩირაღდნით ხელში,
სისხლიან დღეთა უარმყოფელი
და გახლართული საზარელ ქსელში—
დიდი ხანია მე შენ მოგელი!

მწვავე წყლულებმა დაღარა გული,—
გარს მეხვევიან ქუჩის ლანდები...
არც თანაგრძნობა, არც სიყვარული,
მხოლოდ და რკინის ცივი ბრჭყალები,—
და მწვავე წყლულმა დაღარა გული!

შავად პირს აღებს ბნელი უფსკრული,
მან ჩანთქა შვების ყვავილი ჩემი!
ბევრი მსხვერპლია აქ დამარხული...
ეჰ, სად მიილტვის ცხოვრების გემი?!
—შავად პირს აღებს ბნელი უფსკრული!

ვრცელია, ვრცელი ეს ოკეანე,
სისხლმა წალეკა წინსვლისა გზები!
და შენ კი ისე დაიგვიანე,
რომ მძაფრად ატყდა ტალღათა მთები!
—ვრცელია, ვრცელი ეს ოკეანე!

ზღვის გაღმიდან ძმების, სალამი
დიდი ხანია აღარ მსმენია!
ისე წარმტაცათ ჩვენი ალამი
კამარას ცისას არ მოჰფენია
—ოჰ მითხარ, მითხარ ძმების სალამი!!

მოველ, სხივ-მნათო! ცეცხლის გალობით
აანთე სხივი ურთი ერთობის!
კმარა, რაც დღემდე ვკვნესდით, ვწვალობდით,
და აწკრიალდეს ქნარი ერთობის!
— მოველ, სხივ მნათო, ცეცხლის გალობით!

დიდი ხანია მე შენ მოგელი
მზიური ყოფნის ჩირაღდნით ხელში,
სისხლიან დღეთა უარმყოფელი
და გახლართული საზარელ ქსელში—
დიდი ხანია მე შენ მოგელი!

ობოლი მუშა.

პროფესიონალური კავშირების საბჭოში

26 სექტემბერს, შესდგა პროფესიონალური კავშირების საბჭოს წევრების სხდომა. [illegible] წარმომადგენლები დაესწრო [illegible] ოცდა ერთი კავშირიდან. [illegible] დღის წეს რიგში იდგა შემდეგი კითხვები: 1) ცენტრალურ მომრიგებელ კამერას წევრების არჩევა, 2) სეკრეტარიატის მოხსენება, 3) სახალხო უნივერსიტეტის საბჭოს ხელში გადასვლის საკითხი, 4) პროლეტარული ფრონტის დღე, 5) მუშათა კლუბთან სასადილოს დაკეტვის საკითხი, 6) ორმანეთიანი გადასახადი ცენტრ. ორგანოს „მუშათა ცხოვრების" სასარგებლოთ, 7) პროფესიონალური კავშირების რეორგანიზაცია, 8) დამატებითი არჩევნები სატარიფო პალატის წევრებისა, 9) მიმდინარე კითხვები.

პირველ კითხვაზე მოხსენებას აკეთებს ჩხარტიშვილი, რომელიც აღნიშნავს კამერის მუშაობის შესუსტებას, ამით კი ფერხდება საჩივრების გარჩევა, რაც იწვევს სამართლიან საყვედურს მუშებისას და რომ ამას ბოლო მოეღოს, ამიტომ საჭიროა აირჩიოს ენერგიული პირები, რომლებიც სისტემატიურათ დაესწრებიან სხდომებს. აირჩიეს თამაზაშვილი, სვანიძე, კოროლიოვი და ჰეჰინაძე; კანდ. ქუთათელი, კოკოშაშვილი, მოეშენზონი და აკოფოვი. დანარჩენ კითხვებზე მოხსენებებს აკეთებს ა. ზახტაძე, რომელიც აღნიშნავს, რომ ამ ბოლო დროს გულცივობა დაეტყოთ საბჭოს წევრებს და აღარ ესწრობიან სხდომებს, ეს კი ღალატია პროლეტარიატის დიდი საქმისა. აგრეთვე სეკრეტარიატმა გადასდგა რამდენიმე ნაბიჯი სახალხო უნივერსიტეტის მიღების საქმეში. ეს დიდი საქმე მუშათა ცხოვრებაში თხოულობს დიდ ენერგიას და ინტენსიურ მუშაობას, ეს კი უმთავრესად ევალებათ პროფესიონალურ კავშირების ცენტრს, რომელმაც უნდა შემოიკრიბოს ირგვლივ საუკეთესო ძალები და მუშაკები, საშუალება და სუბსიდიები კი, უნდა იკისრონ ქალაქის თვითმართველობამ, სახელმწიფომ, ქალაქთა კავშირმა და ერობებმა და აგრეთვე ყველა დემოკრატიულმა ორგანიზაციებმა; შესდგა სახალხო უნივერსიტეტის საბჭო, რომელმაც უკვე დაიწყო წინასწარი მუშაობა. გახსნა სახალხო უნივერსიტეტისა დანიშნულია 5 ოქტომბერს ყოფილ რუსულ კლუბში, სადაც აუცილებლათ უნდა დაესწრონ საბჭოს წევრები.

პროლეტარულმა ფრონტის დღემ ჩაიარა მწყობრათ, თფილისის მუშებმა გამოიჩინეს რკინის ნების ყოფა და კვირა დღეს დაუბრუნდნენ სამუშაოს და საერთოდ არ ულალატეს თავიანთ დასახულ ორგანიზაციულ მუშაობას. ამ დღის ნამუშევარის ხელფასიდან აქამდე შემოვიდა სეკრეტარიატში 195 ათასი მანეთი და იმედია, რომ ის კავშირები და ყველა დაწესებულებები, რომლებსაც ჯერ არ შემოუტანიათ, მიიღებენ სასტიკ ზომებს, რომ დააჩქარონ ზვედრი ფულის შემოტანა.

მოხსენებიდან გამოირკვა, რომ მუშათა კლუბთან არსებული სასადილო ამ [illegible] ყოველ დღე იძლეოდა ბოლო დროს [illegible] დეფიციტს და ამიტომ კომისიას 21 სექტემბერს დაკეტა სასადილო. რაც დადასტურა სეკრეტარიატმა. ასეთი საჭირო და აუცილებელი სებულებისა, როგორიც [illegible] ლოა, [illegible] ძლევის [illegible] რომელიც [illegible] სასადილოს საქმეს. ეს კი დიდ დანაშაულად უნდა ჩაითვალოს მუშათა საბ[illegible] წინაშე. სასადილოს საქმე გადაეცა ლიკვიდაციო კომისიას, რომელიც მოარკვევს საქმეს და შემდეგი სხდომისთვის დასაბუთებულ მოხსენებას მოამზადებს. არჩეულ კომისიას დაუ[illegible] საბჭოდან ორი კაცი: მაჩაიძე და დ[illegible]

ცენტრალური ორგანოს ჟურნ. „მუშათა ცხოვრების" არსებობა შეძლება მხოლოდ მუშათა დახმარებით და თუ მათ არ გადაიხადეს ის ე[illegible] დროული ორი მანეთი, რომლითაც და იარსებოს ჟურნალმა, მაშინ [illegible] ლებლივ უნდა დაიკეტოს. 20 კავშირზე ვალად ირიცხება 40000 მ. დაადგინეს შემდეგ სხდომაზე ყველამ აუცილებლად შემოიტანოს ვალი და ამით [illegible] ჟურნალს საშუალება, რომ იარსებოს.

რადგანაც პროფესიონალურ კავშირებს აქამდის ვერ უშოვნიათ შესაფერი ბინა, ეხლანდელ შენობაში ვიწროობის გამო ვერ ეწყობა ყველა მუშების ორგანიზაციები, ამიტომ სეკრეტარიატი გადასწყვიტა მოსძებნოს შესაფერი ბინა. დაადგინეს, გადავიდნენ რუსთაველის ქუჩაზე არამიანცის სახლში და საქმის მოწყობა მიანდვეს სეკრეტარიატს.

სატარიფო პალატის წევრათ აირჩიეს თამაზაშვილი; კანდიდატებათ: ბ. ცაიძე, ს. ელიავა და ვაკუმენკო. დანარჩენი კითხვები გადაიდო შემდეგ სხდომისთვის.

თ. მაშოშვილი.

ს.-დ. პარტიაში

თბილისი. 18 ენკენ. შეიკრიბა დ. მ. პ. მეორე რაიონის კოლ[illegible] სხდომას დაესწრო სათათბიროს [illegible] სახალხო გვარდიის შტაბიდან ამხ. ალაფოვი, „მირის" ქარხნიდან კ. ქუმიანცი, სარევიზიო კომისიის წ[illegible] ამხ. ს. მურმანიძე და ლ. დოლ[illegible] სხდომას ხსნის ამხ. მ. წივწივაძე. სახილველია საკითხები: 1) მოხსენ[illegible] თბილისის კომიტეტიდან, 2) პარტი[illegible] კრების მოწვევა, 3) მოწინავე მუშ[illegible] სია, 4) საჯარო მიტინგი, 5) კომი[illegible] ზის მოხსენება.

თბილისის კომიტეტიდან მოხსენებას აკეთებს ამხ. მ. წივწივაძე. ის აღნიშნავს კომიტეტის მიერ მიღებულ [illegible] გუნილებას, რომლითაც საჭიროა [illegible] რიკა—ზავოდებ[illegible] ოპერიერო უ- [illegible] ინისტრი ნოსკე [illegible] ებულ სამხედრო [illegible]

უნდა ითქვას, რომ ეს თეორიულად გერმანიაში მაინც უკუ-გდებული იდეა, პრაქტიკულათ ერთგვარ საშიშროებას წარმოადგენს. შეიძლება ითქვას მუშების მომწიფება სოციალიზმისათვის, აი ასეთ სინდიკალისტურ იდეებთან დამოკიდებულებაში ნათლად გამოიხატება. და აი მუშათა ერთ ნაწილში, უმთავრესად კი ახალ ელემენტებში, რომელნიც ომიანობამ გადმოსტყორცნა ქალაქის წარმოებაში, ეს იდეა გასავალს პოულობს. შემდეგ ის ფაქტიც, რომ განსაზოგადოებრიობა და მუშათა საბჭოები ოპოზიციის ყოველდღიურ პროპაგანდის მასალათ გადაიქცა, ხელს უწყობს ამ იდეის გაძლიერებას. „ზევიდან (ამ შემთხვევაში მთავრობიდან) ნურაფერს მოველით, ჩვენ თვითონ მუშები ქვევიდან შევძლებთ ყველაფრის მოწყობასო"—ასე მსჯელობენ ისინი.

ასეთ გზით სოციალიზმის განხორციელება შეუძლებელია ისეთ ცენტრალისტურ წარმოების დროს, როგორიც კაპიტალისტურია. ჩვენ სხვაგან უნდა ვეძიოთ მისი ორგანოები.

კაუცკიმ თავის უკვე ნახსენებ წიგნში („სოციალურ რევოლუციის მეორე დღეს") ასეთ ორგანოებათ სახელმწიფო, ადგილობრივი, უფრო ქალაქის თვითმმართველობები, სხვადასხვა ამხანაგობანი (როგ. მაგ. მომხმარებელი ამხანაგობა) და პროფესიონალური კავშირები დაასახელა.

ამ გეგმაში უპირველეს ყოვლისა ერთ ნამდვილ იდეას უნდა გაუსვათ ხაზი. ცხადია, სოციალისტური წარმოებათა ორგანოები მრავალფეროვანი იქნებიან, იმისდამიხედვით, თუ რა ხასიათის არის წარმოება. ასე რომ სოციალისტური წარმოებაც, თუმცა მთლიან პრინციპით, სხვადასხვა ადგილს სხვადასხვა ფორმებს მიიღებს.

ზემო ჩამოთვლილ ორგანოებში პროფესიონალური კავშირები, როგორც დღეს ეტყობათ ჩანს, ამ საქმისთვის არ გამოდგებიან, თუმცა განსაზოგადოებრიობას კი ხელს შეუწყობენ. მათ, სანამ კაპიტალისტური წარმოებანი არსებობენ, და ისინი კი დიდ ხანს იარსებებენ კიდევ, მებრძოლი ორგანიზაციის ხასიათი უნდა შერჩეთ.

ყველაზე უფრო მეტ ყურადღებას იპყრობს, რასაკვირველია, **სახელმწიფო.**

ჩვენ ვიცით სოციალ დემოკრატები ეგრედ წოდებულ „სახელმწიფოებრივ სოციალიზმს" მტრულათ უყურებდნენ. არგუმენტაცია უმთავრესათ ასეთი იყო: ეხლანდელი სახელმწიფო კლასობრივი, ბურჟუაზიის ბატონობის ორგანიზაციაა. ასე რომ მან კერძო საკუთრებაც რომ სახელმწიფო საკუთრებათ გახადოს—ამით სოციალისტური არაფერი მოხდება, მხოლოდ ბურჟუაზიული მთავრობა გაძლიერდება. მარტო მაშინ, როცა სახელმწიფო აპარატს მუშათა კლასი დაეპატრონება, მაშინ მოიპოვებს „განსახელმწიფოებრიობა" სოციალისტურ შინაარსს.

რასაკვირველია, ამ არგუმენტაციის პოლიტიკური მხარე სრულიად მართალია; მხოლოდ მუშათა კლასის მმართველობა მოსპობს ყოველგვარ კლასობრივ სხვადასხვაობას. ჩვენთვის საინტერესო აქ ის არის, რომ ყოველ შემთხვევაში ამ არგუმენტაციის დროს სახელმწიფო იყო მიჩნეული სოციალისტურ წარმოების საუკეთესო ორგანოთ, როცა კი მას მუშათა კლასი დაეპატრონებოდა.

ეხლა ეს საკითხი ხელ ახლა უფრო მეტის სიმწვავით დაისვა. შეუძლია თუ არა სახელმწიფოს ასეთი ორგანოს როლი ითამაშოს? და თუ შეუძლია—რამდენათ? ნიშნავს „განსახელმწიფოებრიობა" მუშათა კლასის ბატონობის დროს აგრეთვე „განსაზოგადოებრიობას?" კაუცკი ამის შესახებ შემდეგს ამბობს „განსაზოგადოებრიობა მხოლოდ შემდეგ მოჰყვება განსახელმწიფოებრიობას. მარქს-ენგელსის აზრით ჯერ საწარმოვო საშუალებანი სახელმწიფო საკუთრებად უნდა გადაიქცნენ. მაგრამ ამით სახელმწიფო ჰკარგავს თავის პოლიტიკურ ფუნქციებს და თავის მნიშვნელობას. იგი მხოლოდ მმართველ ორგანიზაციად ხდება, რადგან მთავრობის ძველ ფუნქციების ადგილს წარმოების პროცესის გამგებლობა იჭერს. პოლიტიკური სახელმწიფო კვდება. იგი თანდათან, თუ შეიძლება ასე ითქვას, საზოგადოებაში გადადის და ასე ამ გზით სახელმწიფო ქრება—საზოგადოთ, განსახელმწიფოებრიობა კი განსაზოგადოებრიობათ გადაიქცევა".

ასეთ გეგმის წინააღმდეგ ორი რამ არის სათქმელი.

პირველი—პოლიტიკური მოსაზრება.

თუ სახელმწიფო, რომელიც ჯერ კიდევ პოლიტიკური ორგანიზაციაა, შეიქნა უმთავრესი ორგანო და მმართველი სოციალისტურ წარმოებისა, ეს საშინლათ გააძლიერებს ცენტრალურ მთავრობას და საშიშროებას წარმოადგენს დემოკრატიისათვის. დემოკრატია ხომ ცენტრალურ მთავრობის მრავალ ფუნქციების სხვადასხვა თვითმმართველობებზე გადატანა და მათ შორის ძალის განაწილებაა!

მეორე—ტეხნიკური მოსაზრება. სახელმწიფო ვერასოდეს ვერ განაგებს ისე წარმოებას, როგორც, მაგალითად, კერძო კაპიტალისტი. და სოციალიზმის განხორციელებას კი ისედაც დაცემულ წარმოების ნაყოფიერების კიდევ უფრო დაქვეითება კი არ უნდა მოჰყვეს, არამედ მისი გაუმჯობესება, წინააღმდეგ შემთხვევაში მისი გაკოტრება აუცილებელია. და აი სახელმწიფოს ხელში წარმოების გადასვლა და მისი ასე ვსთქვათ ბიუროკრატიული სულით გაჟღენთვა—სწორეთ პროდუქტიულობის (ნაყოფიერების) ასეთს დაცემას მოასწავებს. სახელმწიფოს მხოლოდ გამონაკლ შემთხვევებში შეუძლია საუკეთესოთ განაგოს საქმე, როგორც მაგ. ტრანსპორტი—რკინის გზები და სხვ.

გერმანიას ამის დამამტკიცებელი მაგალითი ხელთა აქვს. გერმანიაში ერთი ნაწილი ქვა-ნახშირის მაღაროებისა სახელმწიფოს ეკუთვნოდა, მეორე ნაწილი კი კერძო კაპიტალისტებს. სახელმწიფო მექანიზმის სიმძიმე, მისი მოუქნელობა, ბიუროკრატიული სული, რომელიც მასთან ასე განუყრელად არის დაკავშირებული, რასაკვირველია ვერ აღმოჩნდნენ სავსებით გამოსადეგი, მეტი მოძრავი და თვითმომქმედ წარმოებისათვის. **სახელმწიფო წარმოება ბევრით დაბლა იდგა კერძოზე.**

საქმე იმაშია, რომ წარმოების ეხლანდელ საფეხურზე კერძო ინიციატივას და მეთაურის როლს დიდი მნიშვნელობა აქვს. სახელმწიფო წარმოება კი ასეთ საჭირო გასაქანს ვერ მისცემს კერძო შემომქმედ ინიციატივას. ვერც რიგიანათ დააჯილდოვებს მას, ისე როგორც კაპიტალისტური წარმოება. ამ მეთაურთა და კაპიტალისტთა როლი რომ დიდია—ეს რუსეთის მაგალითმა უფრო ნათელი გახადა: ბოლშევიკებმა ერთხელ წარმოებიდან მათ მიერ გამოგდებული მეთაურები და კაპიტალისტები ისევ შიგ შეიყვანეს და, რასაკვირველია, თავის „პრინციპის" წინააღმდეგ, გაცილებით მეტი ჯამაგირიც შესთავაზეს.

ეს პრობლემა, როგორც ვხედავთ, მეტად საჭირ-ბოროტოა; შეიძლება ითქვას სოციალიზმის ბედ-იღბალი სავსებით მასზე ჰკიდია. არის თუ არა სოციალისტური წარმოება ეკონომიური თვალსაზრისით უმაღლესი ფორმა მეურნეობისა?—აი ასე სდგას საკითხი.

და აი „განსაზოგადოებრიობის კომისიამ" აქედან მეტად საყურადღებო და მარტივი გამოსავალი იპოვა, რაც ოტტო ბაუერის გეგმასაც ძალიან ჩამოჰგავს. კომისია სცდილობს კერძო წარმოების კარგი თვისებები შეინარჩუნოს (პირადი ინიციატივა, მოქნილობა, ნაყოფიერება და სხვ.) და ამავე დროს წარმოება საზოგადოებრივ ორგანოს (მხოლოდ სახელმწიფოს კი არა) ჩააბაროს.

მთელი ქვანახშირის წარმოება (ლაპარაკი კონკრეტიულათ ამ წარმოების შესახებ არის) უნდა შეერთდეს ერთ საწარმოვო სხეულათ, რომელსაც სახელათ „გერმანიის ქვა-ნახშირის საზოგადოება" ეწოდება. ეს საზოგადოება სხვა საზოგადო უფლებებზე დამყარებული კავშირებსავით ერთგვარ იურიდიულ პირს წარმოადგენს. რაკი ჯერ-ჯერობით დანარჩენი წარმოება კერძო მესაკუთრეებად რჩება, მადნები და სხვა ქონება ფორმალურათ კავშირის კერძო საკუთრებას წარმოადგენს. დამოკიდებულება ამ საზოგადოებასა და სახელმწიფოს შორის აგრეთვე მკაცრადაა განსაზღვრული. კავშირს თვითმმართველობის ფართო სარბიელი აქვს დატოვებული. მისი კრედიტი, ბიუჯეტი თითქმის დამოუკიდებელია სახელმწიფოსაგან. მას უფლება აქვს ქონება (რასაკვირველია არა ძირითადი, რომელიც სოციალისტურათ უნდა მოიწყოს) გაჰყიდოს და აგრეთვე იყიდოს. სახელმწიფოს მხოლოდ ქვანახშირის ფასების კონტროლის და წმინდა მოგების ერთი ნაწილის (რაც წარმოების გაუმჯობესებისათვის და გადიდებისათვის საჭირო თანხას და მუშათა და მოხელეთა ჯილდოებს გადარჩება) აღების უფლება აქვს.

საზოგადოების შემადგენლობა ასეთი უნდა იყვეს. წარმოებას განაგებს 100 კაცისაგან შემდგარი საბჭო, რომელშიაც შედიან: 25 ამ წარმოებაში ჩაბმულ მუშათა წარმომადგენელნი, როგორც მათი ინტერესების დამცველნი, 25 წარმოების მოთავეების, გამგეების, კაპიტალისტებისა (თუ ისინი ქარხნების ჩამორთმევის შემდეგ გამგეებათ დარჩებიან) 25 ამ წარმოების პროდუქტის მომხმარებელთა კავშირის წარმომადგენელნი. დანარჩენი 25 კი სახელმწიფოს (მთავრობის, პარლამენტის) მიერ დანიშნულნი. ასე რომ საბჭოში ყველა ინტერესებია წარმოდგენილი.

საბჭო ირჩევს ხუთი წლით ხუთი კაცისაგან შემდგარ დირექციას, რომელიც წარმოებას მუდმივათ განაგებს და რომელსაც, უფრო კი მის თავმჯდომარეს, რაც შეიძლება ფართო თვითმოქმედების ასპარეზი აქვს მიცემული. გამგეთა დიდი ჯამაგირები, მათი დაჯილდოება და სხვა ამ გვარი ზომები უნდა იქნას მიღებული, რათა თვისებები კერძო წარმოებისა, რომელნიც მის გაუმჯობესებას ხელს უწყობენ, აქაც დაცულ იქნეს.

ამნაირად ერთის მხრით ცენტრალური მთავრობა ვერავითარ საშიშ ძალას ვერ მოიპოვებს წარმოებაზე და წარმოებაც ბიუროკრატიზმს და დაქვეითებას ასცდება.

ამას გარდა ამგვარ თვითმმართველ ერთეულების შექმნა საუკეთესო გზა არის დემოკრატიზაციისაკენ. სახელმწიფოსათვის საწარმოვო საშუალებების გადაცემა და შემდეგ პოლიტიკურ სახელმწიფოს სიკვდილი, როგორც კაუცკი ამბობს, უვარგისი გზაა. აქ პირველი აქტი ხელს უშლის მეორეს. პირიქით—დემოკრატიულ ორგანოების გაძლიერება და ამით სახელმწიფოს სიკვდილისათვის, რომელზედაც ენგელსი „ანტი-დიურინგში" ლაპარაკობს—ხელის შეწყობა,—აი საუკეთესო საშუალება. რასაკვირველია, ეს ჯერ კიდევ უთავბოლო დეცენტრალიზმს არ უნდა ნიშნავდეს, ერთი გეგმა და ცენტრალური მთავრობის ერთგვარი უზენაესობა მაინც რჩება, მაგრამ იგი მთავრობა უნდა დაეყრდნოს დემოკრატიულ ადგილობრივ ორგანოებზე და არა ეს უკანასკნელნი მთავრობაზე.

ასეთ პროცესს ხელს ისიც შეუწყობს, რომ ამასთანავე ქალაქის კომუნები და [illegible] ათდამი მიმართულ სოციალიზმს: „ახლად დაბა[illegible] ორგანიზებათ. მთელი კა რომ[illegible] ბისა იგეთი ხასიათისაა მძიმე საუკეთესოდ გაუძლებს ანარქიზმს ეკონომიურ ცხოვრებ[illegible] კრატიული ორგანიზაცია"—ამბობს კაუცკი ერთ მის მიერ რევოლუციის დროს გამოცემულ ბროშურაში.—ამზადებს ეხლანდელი მსხვილი წარმ[illegible] და მწარმოებელთა ორგანიზა[illegible] ასეთსავე ხასიათის გავლენას ახდ[illegible] თუმცა არა ისე მძლავრათ, მომხმარებელთა ორგანიზაცია. პირველი თუ წარმოვო იარაღთა წარმოებას სწვდ[illegible] მეორე პირდაპირ მოსახმარ საგ[illegible] წარმოებას სწვდება. ამ უკანასკ[illegible] წარმოების განსაზოგადოებრიობის [illegible] განთ შეიძლება იყვეს მომხმარებე[illegible] ამხანაგობა, თუ კი ის საკმაო [illegible] რიცხვს წევრებისას აკავშირებს. მაგ[illegible] უფრო მნიშვნელოვანი ამ მხრით ქა[illegible] ქის თვითმართველობა იქნება, თუ ის მომხმარებელთა ორგანიზაციის [illegible] ხეს მიიღებს".

ეხლა ცხადი ხდება აგრეთვე ერ[illegible] საინტერესო კითხვა განსაზოგადოებ[illegible] ობის ხასიათის შესახებ. როგორ[illegible] მოხდეს განსაზოგადოებრიობა: „ქვე[illegible] დან თუ ზევიდან?"

ამ საკითხს შედარებითი ხასიათი ა[illegible] თუ ქვევიდან განსაზოგადოებრიობა ს[illegible] დიკალისტურ გეგმებს გულისხმობს, მაშინ იგი უნდა მოხდეს ზევიდან ე[illegible] ერთი მთლიანი ცენტრალური გეგ[illegible] მიხედვით და წარმოების მთელი შ[illegible] ების განსაზოგადოებრიობით; ხო[illegible] თუ ზევიდან განსაზოგადოებრიობა [illegible] ხელმწიფოებრივს" ან და დიქტა[illegible] ლათ გატარებულ სოციალიზმს [illegible] ნავს—იმ შემთხვევაში იგი უნდა მო[illegible] დეს ქვევიდან, დემოკრატიის ყველა ორგანოების დახმარებით და ფართო მ[illegible] სის შემოქმედებითი მუშაობით. ამნ[illegible] რად „ქვევიდან" და „ზევიდან" ორ[illegible] ნიულად უნდა იყვნენ შეკავშირებულ[illegible] როგორც დემოკრატიულ რესპუბ[illegible] ში საერთოდ ცენტრალიზმი და ც[illegible] ტრალიზმი.

ზ. რამიშვილი.

(შემდეგი იქნება).

ე, სადაც მოხსენებებს გააკეთე[illegible] კრების წევრებმა [illegible] ფინანსიურ მხარეს, [illegible] კომიტეტის თავმჯდომარის ამხ. [illegible] 130 მუშა-ისტუმრებს [illegible] გამოარკვიონ [illegible] წევრს, [illegible] მოხსენებას [illegible] საკითხზე. [illegible] პარტიული კრება მოწვეულ [illegible] მიტინგის გამართვის [illegible] ქართველი [illegible] რომლებიც [illegible] 27 სექტემბერს. [illegible] მოხსენებას [illegible] ამხ. ნ. [illegible] ის ამბობს, რომ [illegible] კომისია [illegible] რომელიც აირჩევს ხელმძღვანელ [illegible] მუშათა კლუბის კომისიის [illegible] ამხ. [illegible] კლუბის კომისიას [illegible] კლუბის წესდებას, [illegible] სარევიზიო კომისია, რომ[illegible] მუშათა კლუბის გამსაკანდიდატო სიას. წესდების [illegible] ამხ. ნ. [illegible] აცხადებს, რომ [illegible] მხოლოდ [illegible] გაზეთის [illegible] ყურადღება განცხადება, [illegible] და [illegible] „ბანკირი [illegible]“ [illegible] მატერიალური მხა[illegible] [illegible] ცხადებს, [illegible] მას ყოველ [illegible] ამიტომ სთხოვს [illegible] [illegible] განცხადება [illegible] ამხ. [illegible].

შელსინგფორსი.

გერმანიის [illegible] და წარმო[illegible]

21 [illegible] მდივანი.

25 სექტემბერს შესდგა მე[illegible] კოლექტივის მიერ [illegible] სხდომამ განიხილა შემდეგი: 1) მოხსენება თბილისის კომ[illegible]; 2) საზოგადო კრების მოწ[illegible] გაერთიანებული კრების მოწვევა, ფინანსთა კომისიის მოხსენება, [illegible] დავალებულთაგან, 6) სა[illegible] მუშათა კლუბის მუშაობის [illegible] შესახებ ამხ. [illegible] მოხსენება მიღებულ იქნა [illegible] მეორე კითხვის შესახებ [illegible] საზოგადო კრება მოწ[illegible] 27 სექტემბერს მთავრობის [illegible] მიმდინარე მომენტზე [illegible] კრების მოვ[illegible] თბილისის [illegible] გაერთიანებული კრების შესახებ, [illegible] სხვა კითხვა არ არის [illegible] თბილისის [illegible] კომიტეტში, [illegible] სკოლის გასახსნელათ. [illegible] მოხსენების [illegible] პარტიის წევრთადმი [illegible] საფინანსო კომისიას [illegible] [illegible] კრებაზე [illegible] სხვადასხვა უბნებში [illegible] მუშაობა [illegible] მუშაობა. [illegible] მუშათა [illegible] სხდომამ [illegible] განიხილა [illegible].

მდივანი.

ნავთლუღი. (ამ. რკ. გზ.) 25 [illegible] შესდგა ახლად არჩეული მე-

ხუთე რაიონის კოლექტივის წევრების კრება. დღის წესრიგში იყო წარმოდგენილი პრეზიდიუმის არჩევა. არჩეულ იქნენ შემდეგი პირნი. თავმჯდომარედ გ. ზალიკაშვილი, მის ამხანაგად [illegible], ხაზინადრად ნ. ვაშაკიძე, მდივნად ლ. [illegible].

მუშათა შორის

24 სექტემბერს ნავთლუღის მუშათა კლუბში შესდგა კრება ამავე რაიონის მუშა-მოსამსახურეების და [illegible], სამხედრო და შინ. საქ. მინისტრის ამხ. ნოე რამიშვილის მოხსენების მოსასმენლად, დღევანდელ მომენტზე და მთავრობის პოლიტიკაზე. მომხსენებელს მის ტრიბუნაზე გამოსვლისთანავე საზოგადოების მხურვალე ტაშის ცემით შეხვდნენ. მომხსენებელი ფართოდ შეეხო საერთაშორისო მდგომარეობას, [illegible] რუსეთის დღევანდელ მდგომარეობას. [illegible] საქართველოს მდგომარეობაზე, დამფ. კრების და მთავრობის მუშაობაზე და იმ [illegible] რომლებიც ჩვენში გა[illegible].

შემდეგ იყო შეკითხვები, რომლებზედაც მომხსენებელმა დამაკმაყოფილებელი პასუხი გასცა. კრებამ შემდეგი რეზოლუცია გამოიტანა: „ნავთლუღის რაიონის მუშა-მოსამსახურეთა და [illegible] კრება, მოისმინა რა მოხსენება სამხედრო და შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგ ნოე რამიშვილისა მომენტზე და მთავრობის პოლიტიკაზე, კმაყოფილებით [illegible] მთავრობის და დამფუძნებელი კრების მუშაობას და [illegible] [illegible] რესპუბლიკის [illegible]“ კრებამ [illegible] ტაშის ცემით [illegible].

მდივანი.

პროვინცია

ყულევი. 7 ენკენისთვის ქ. ყულევში შესდგა მცხოვრებთა მრავალრიცხოვანი კრება, რომელზედაც დამფუძნებელი კრების წევრმა ვას. ნოღაიამ გააკეთა მოხსენება დამფუძნებელი კრების მუშაობის შესახებ. კრებამ მიიღო რეზოლუცია, რომლითაც დამსწრე საზოგადოება იწონებს დამფუძნებელი კრების და მთავრობის მუშაობას და აღუთქვამს მათ ყოველ საშუალებით მხარის დაჭერას ამ დიდ მუშაობაში, რომელსაც აწარმოებს დამფუძნებელი კრება და მთავრობა ხალხის საკეთილდღეოდ.

[illegible] ნავთსადგურში სწარმოებს დიდი მუშაობა გემების შესაკეთებლად [illegible] ინჟ. ანდრონიკაშვილის ხელმძღვანელობით, რომელიც დიდ ენერგიას იჩენს. [illegible] მარჯანიშვილი [illegible] ახლო თანამშრომლებით ამზადებს ჩვენი რესპუბლიკის ამიერიდან ისტორიული გემი „მინდელი“, რომელმაც ბოლშევიკებთან ბრძოლაში და დენიკინელებთან შეტაკებაში სახელი გაითქვა. ეს ის გემია, რომელსაც ჩვენი გვარდიელები და ჯარისკაცები [illegible] გემის შეკეთება სწარმოებს და ორი თვის შემდეგ ის სრულებით მზად იქნება. ზღვიდან ამოიღეს აგრეთვე ორი ნალმოსანი, რომელთა შეკეთებას ახლო მომავალში შეუდგებიან. სხვა პატარა გემები—[illegible] „ტავრიდა“—განაახლეს და ზოგიც გადააკეთეს.

№.

ს. ცხრაწყარო. (თიან. მაზ.) 29 აგვისტოს ს. ცხრაწყაროს სამკითხველოს გამგეობის მიერ სამკითხველოს სასარგებლოთ გაიმართა საღამო. [illegible] გამგეობის მიერ დასახული ფართო მიზანი ვერ იქნა მიღწეული, მაგრამ გამგეობის მეცადინეობით და ყველა დაინტერესებულთა ენერგიული დახმარებით, საღამო საუცხოვოდ ჩატარდა. შემოსავალი იყო 7524 მანეთი 80 კაპეიკი. გასავალი იყო 1644 მან. 30 კაპ. წმინდა შემოსავალი დარჩა—2880 მ. და 50 კ. გამგეობა დიდ მადლობას უძღვნის გამგეს ქ-ნ [illegible], რომელთაც თავი არ დაზოგეს და ხელი შეუწყვეს საღამოს რიგიანად ჩატარებას; აგრეთვე მადლობას უცხადებს ყველა მათ, ვინც ნივთიერი თუ სხვა გვარი რამე დახმარება აღმოუჩინეს სამკითხველოს.

გამგეობის მდივანი.

ს. ზაზში (გარე კახეთი). 21 სექტემბერს, [illegible] ს. დ. პარტიის კომიტეტმა მოიწვია სოფ. ზაზის საზოგადოების კრება, რომელიც გახსნა კომიტეტის თავმჯდომარემ გ. მაისურაძემ. [illegible] ამხანაგმა ქვათაძემ გააკეთა მოხსენება დღევანდელ მომენტის შესახებ. [illegible] ჩვენი ქვეყნის ფინანსიურ მდგომარეობას, მოუწოდა ხალხს დახმარებოდნენ სახელმწიფოს და გადაეხადათ [illegible]. მსმენელნი დიდის ყურადღებით ისმენდნენ მომხსენებელს და იძახდნენ, რას ვიზამთ უხარჯოდ როგორ იქნება. ჯარს, გვარდიას, ყველა სახელმწიფო მოსამსახურეს—ექიმს მასწავლებელს და სხ. შენახვა უნდა და ისინი ჩვენთვის საჭირონი არიან. უნდა გავიღოთ ხარჯი, რომელიც ორატორმა დაახლოვებით 450 მ გამოაცხადა ერთი ერთმანეთზე. ხარჯი მიწების და სხვ. ქონების დაგვარით იქნება ნაწილ-ნაწილათ გადახდილი. ხალხი დარწმუნდა იმაში, რომ სახელმწიფო ისეთივე ოჯახია, რომელსაც სჭირია ფული. მოწინააღმდეგეთ მღვდელი გამოვიდა თავისი ყოველთვის უაზრო და დემაგოგიური სიტყვებით მან ხალხის თვალში [illegible] დამსახურება მოინდომა. [illegible] მღვდლის მოღვაწეობა იმით [illegible], რომ იგი ყოველთვის [illegible] დაიარება და სარგებლობს რა [illegible] უბრყვილო გლეხების უვიცობით [illegible] გლეხობას. მღვდლის შენახვა უფრო ძვირად უჯდება გლეხებს, ვიდრე საერთო სახელმწიფოს ჯარის, გვარდიის და მოსამსახურეების შენახვა, თუ დაწვრილებით სწორ ანგარიშს გაუწევთ. ეს ამავე ქვათაძემაც დაუმტკიცა მოკრიტიკე მღვდელ ხაზაზიშვილს. გლეხებიდან ცნობილი მევახშე [illegible] ბრიშვილი. გამოვიდა მოწინააღმდეგეთ ამავე ქვათაძის [illegible]. მომხსენებელმა შესაფერისი პასუხი გასცა ყველა ოპონენტებს. ხალხმა ტაშით და [illegible] ხაბილით დაადასტურა ორატორის აზრები. კრება დახურულათ გამოცხადდა ღამის 11 საათზე. კოლექტივის წევრებმა კრება განაგრძეს და [illegible] შემდეგი: შემდეგი კრება დაინიშნოს 24 სექტემბერს. კრება საჭიროდ სცნობს გარკვეული ინსტრუქციები გაეგზავნოთ თემებს და სოფლის [illegible] მიწის და ტყის შესახებ და [illegible] მიწის საკითხში [illegible] ნაობას.

X

თელავის მაზრა. 12 სექტემბერს სოფ. ვანთში [illegible] მოკლეს [illegible] საზოგადოების კომისარი [illegible] შეიარაღებული [illegible] და [illegible] როგორც მან [illegible] ზოგიერთების ცოლ-შვილებიო.

[illegible] მცხოვრები პატიოსანი, მშრომელი ადამიანი. ის იყო განვითარებული და [illegible] მებრძოლი [illegible] და [illegible]. ის მუდამ ებრძოდა [illegible] სამი [illegible] კომისარათ, როგორც ნამდვილი დამცველი მათი ინტერესებისა. მისი სამსახურის დროს დაზოგილ და დაცულ იქნა ბევრი ისეთი [illegible], რომლებიც [illegible] მცხოვრებლებს. [illegible] ხელს ჩვენ დემოკრატიულ რესპუბლიკის ინტერესების დამცველებს, როგორც არჩევნების დროს, აგრეთვე ყოველივე საზოგადოებრივ ხასიათის საქმეებში. [illegible] იყო ს.-დ., რამდენადაც [illegible] ხელს უწყობდა. [illegible] ცოლი და შვილები [illegible] როგორც [illegible].

ადგილობრივი მაზრის ადმინისტრაციის [illegible] ადმინისტრაციის წევრები საზოგადოთ [illegible] ჩვენს რესპუბლიკაში და [illegible] შეიძლება ეს ითქვას თელავის მაზრაზე; [illegible] ხალხი [illegible] ადმინისტრაციას [illegible].

რომ [illegible] ხალხი, როგორც ეს იყო „[illegible]“ [illegible] თელავის მაზრაში, [illegible] თავი.

გულშემატკივარი.

თეატრი და მუსიკა

კაპელა.

თბილისში დაბრუნდა საკონცერტოდ გამგზავრებული კაპელა საქართველოს კოოპერატივთა კავშირისა და ქართ. სამუსიკო საზოგადოების მომღერალთა [illegible] არა დასავლეთი [illegible] და ფრონტი.

საერთოდ, ასეთი რთული და შეწყობილი მომღერლების გუნდი, როგორც [illegible] საქართველოში, პირველი მაგალითია [illegible].

ჩვენი [illegible] ცხოვრება თვითეულ დარგის აღორძინების ხანას განიცდის. [illegible] განმავლობაში მოდუნებული [illegible] დღითი დღე იღვიძებს. თითქმის ხელოვნების ყველა დარგში მოხდა [illegible] გადატრიალება, მაგრამ ამ მხრით ყველაზე მეტი [illegible] მუსიკა სიმღერას ემჩნევა.

[illegible] იმისა, რომ ამ ხანაში მეტად ძვირი [illegible] რამე მგზავრობა, საქმის [illegible] შრომის [illegible] კოოპერ. კავშირმა [illegible] ფართო დემოკრატიაში და [illegible] შეიტანა კულტურის [illegible] და სულიერად [illegible] და ტანჯული შრომით [illegible] ენერგია ჩაენერგა [illegible] ჩვენ სიამაყეს და [illegible] დარაჯს—[illegible] თვით [illegible] ლიტერატურა მუსიკალურ სფეროში [illegible].

ეს მიზანი [illegible] მისწრაფება კოოპერატივთა კავშირისა დაბოლოვდა სრული გამარჯვებით. კაპელამ ერთი თვის განმავლობაში გამართა 21 კონცერტი, [illegible] უფასო ჯარისკაცებისათვის და ცამეტი ფასიანი. ყველგან, სადაც კი გვარდიელები და ჯარისკაცები [illegible] მათ სრული [illegible] უფასოდ მოესმინათ კონცერტი. [illegible].

ამასთანავე კაპელას კონცერტებს ჰქონდა დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა, როგორც [illegible] სოხუმის კონცერტები.

ჩვენ ვიცით, რომ [illegible] ნაწილად [illegible]. [illegible] მცირე ნაწილს თვალი [illegible] და მთელი [illegible] თანაგრძნობით [illegible] საქართველოს რესპუბლიკა. [illegible] მხრივ, საქართველო შეუპოვრად ამტკიცებს თავისუფლებას, [illegible] მტრებზე [illegible] მეორეს მხრივ თავის [illegible] და [illegible] კულტურულ სიმდიდრეს.

აი, ამით აიხსნება ის მეტად მნიშვნელოვანი ბანკეტი [illegible], რომელმაც კონცერტის მეორე დღეს, 2 სექტემბერს გამართა კაპელას პატივსაცემათ. მთელი აფხაზეთის საუკეთესო წარმომადგენელნი, დამფუძნებელ კრების თავმჯდომარე, ქართული [illegible] საბჭო, იტალიის მისია, ქალაქის თავი, სახალხო გვარდიის და ჯართა წარმომადგენელნი, საზოგადო მოღვაწენი და გამოჩენილი პირნი [illegible] სუფრას. [illegible] მნიშვნელობა კაპელას [illegible]. ბევრი გრძნობიერი და შინაარსიანი სიტყვა წარმოითქვა და [illegible] კაპელას [illegible] შემოსწირა 10.000 მან.

იტალიის მისიის წარმომადგენელმა [illegible] კულტურული მისწრაფება და [illegible] რომ [illegible] დროს [illegible] საქართველოს [illegible] კაპელას [illegible] შემოსწირა 10.000 მანეთი.

კაპელამ რამდენიმე [illegible] სიმღერა შეასრულა მადლობის გამოსახატავად.

[illegible] კაპელამ გამართა [illegible] მხოლოდ ჯარისათვის, რომელსაც [illegible].

მუზა[illegible].

(დასასრული იქნება).

[illegible] რედაქციის მიმართ

მიწად მოქმედების სამინისტროს დირექტორს ზერიძეს.

თქვენ გვრამდებათ უდიერი საქციელის ჩადენა, აგრეთვე კანონის წინააღმდეგ მოქმედება (კანონის დარღვევა), რაც თქვენთვის—როგორც მთავრობის მოხელისთვის—მიუტევებელია. ამიტომ იყო, რომ რკ. გზის მილიციამ თქვენ შეგიდგინათ შესაფერი ოქმი, რომელიც კანონისამებრ—ოფიციალურ სასამართლოში მიდის. ამიტომ პირველად ყოვლისა თქვენ, როგორც ოფიციალურმა პირმა, პასუხი იქ უნდა აგოთ. მაგრამ თქვენ მოგისურვებიათ ეს საქმე გაარჩიოს ამხანაგურმა [illegible] სასამართლომ. [illegible] და თქვენი მოქმედება [illegible] მხრითაც [illegible] ჩემი [illegible].

მოსამართლეებათ ჩემის მხრით ვასახელებ: [illegible] და [illegible].

[illegible] იმნაიშვილი.

ცნობები

ხუთი წლის [illegible] უკვალოდ დაიკარგა ჯარისკაცი ერასტო პეტრეს ძე სერგია. მსახურებდა 201 [illegible] გუნდში და [illegible] მონაწილეობას იღებდა პირველ შეტაკებებში, 22 სექტემბერს 1914 წ. და მას შემდეგ [illegible] შესახებ [illegible] მის შესახებ, [illegible] მიმართით: [illegible] პეტრეს ძე [illegible].

განცხადებანი

რაჭა, ნიკორწმინდის უმ. დ. სასწავლებლის პედაგოგიური საბჭო ამით აცხადებს, [illegible] საჭიროა

გამოცდილი პედაგოგი

[illegible] თანამდებობაზე.

ქუთაისში [illegible] ქუჩაზე

იყიდება სახლი

№ 1 [illegible] სახლის პატრონი.

(3—3)

ცეკვის კურსები

[illegible] 27 [illegible]

[illegible] სპეციალურად კავკასიური ცეკვა. [illegible] მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათ. საღამოს 9 საათამდე. [illegible] № 101. (4—2)

ექიმი [illegible]

იღებს ავადმყოფებს შინაგან, [illegible] სნეულ. [illegible] დღე 11—1 საათამდე, ნიკოლოზის ქუჩა № 7 [illegible] გვერდით.

კბილის ექიმი

ე. ე. [illegible]

იღებს კბილის და პირის ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2 საათამდე და საღამოს 4—7 საათამდე. [illegible] ქუჩა № 15, ბინ. 3 [illegible].

ექიმი [illegible] ბაქტერიოლოგიური, [illegible] დიაგნოსტიური და ქიმიურ მიკროსკოპიული ლაბორატორია

იღებს გამოსაკვლევად სისხლს: Wassermann-ის; Weinberg-ის, Widal-ის რეაქციები, სრული კლინიკური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა, მალარია, Opermeyer-ის სპირიხეტები და სხვა; [illegible] განავალს, ნახველს, რძეს, [illegible] ამზადებს [illegible] ვაქცინას. 26 მაისის ([illegible]) ქუჩა [illegible] № 3. მიღება დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე.

იყიდება

გურიაში [illegible] საზოგადოების [illegible] (4—3)

ექიმი ბესარიონ პაპავა

მიიღებს განსაკუთრებით ყელის, ყურის და ცხვირის ავადმყოფებს ყოველ დღე 11—12 საათ. დილით, 5—7 საათ. საღ. მიხეილის პრ. 117. ტელ. 13—27.

ექიმი ა. [illegible]

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულ. ავადმყოფთ საღ. 5—7 საათ. გარდა კვირისა. მიხეილის პრ. № 55. [illegible] ტელ. 10-46.

ექიმი [illegible]

დაბრუნდა და განაახლა ქირურგიული ავადმყოფების მიღება ახალ ბინაზე—მიხეილის [illegible] ავადმყოფებს მიიღებს საღამოთი 5—6 საათ. კვირა და [illegible] ტელეფონი № 5—77.

ექიმი დ. ა. [illegible]

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 6—7 საათამდე. [illegible] ქუჩა № 37. [illegible] აფთიაქის ახლო.

ექიმი [illegible]

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილით 8—9 საათ. და საღამოთი 4—7 საათ. ბინა: მიხეილის პროსპ. № 64. ტელეფონი 14—60.

ექიმი [illegible]

სიფილისის [illegible] („606“ და „914“) ვენერიული (ტრიპერი) და სასქესო ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. [illegible] № 33 [illegible]

ექიმი [illegible]

[illegible] იღებს ყოველ დღე შინაგან ქალის და ვენერიულ ავადმყოფთ და [illegible] სიფილისის წამლობა (606—914) დილის 10—12 ს. და საღამოს 5-6 ს. [illegible] პრ. № 119, ტელეფონი № 9—26.

ექიმი [illegible]

იღებს ვენერიულ სნეულ. ავადმყოფთ საღამოს 6—7 საათ. ყოველ დღე. [illegible] პრ. № 121, ბინა 4, ტელეფონი 11—06.

ექიმი [illegible]

[illegible] ავადმყოფებს [illegible] მიღება ყოველ დღე საღ. [illegible] № 41, ტელ. 12—75.

მედიცინის დოქტორი [illegible] უნივერსიტეტის [illegible]

შინაგანი ავადმყოფობა, [illegible] რენტგენის [illegible] დილით 8—12 საათამდე და საღამოს 6—9 ს. [illegible] № 23, ტელეფონი [illegible]

ექიმი [illegible]

[illegible] „606“ და „914“ [illegible] დილით 9—11, საღამოთი 4—6 [illegible] № 118 ტელ. 14—38.

ექიმი [illegible]

[illegible] შინაგან [illegible] ტელეფონი 16—[illegible]

ქართული ლატარია

[illegible] მაშინ [illegible] რომლის [illegible] კულტურული სალარო მდიდარი იქნება.

ქართული ლატარიის მიზანია [illegible] შექმნას უნივერსიტეტის და თეატრის აშენება.

შეიძინეთ ლატარიის ბილეთები.

სახელმწიფო თეატრი

[illegible] ხელმძღვანელობით.

შაბათს 4 ოქტომბერს [illegible] ახალი [illegible], ახალი დეკორაციებით, ახალი კოსტიუმებით და გადიდებული ხორით, ზ. ფალიაშვილის ორიგინალური ქართული

აბესალომ და ეთერი

მონაწილეობენ: [illegible], სარაჯიშვილი, [illegible]. [illegible] თვით ავტორი ზ. პ. ფალიაშვილი.

კვირას 5 ოქტომბერს [illegible] 6 ოქტომბერს [illegible] „[illegible]“ სამშაბათს 7 ოქტომბერს „დემონი“. (2—1)

სახალხო სახლი (ზუბალაშვილისა)

[illegible] 2 ოქტომბერს

დასავლეთ საქართველოდან და ფრონტიდან დაბრუნებული

კაპელა

ქართ. [illegible] და [illegible] კოოპერატივთა კავშირის კომი[illegible] [illegible] დ. [illegible] ხელმძღვანელობით გამართავს

კონცერტს

(2—2)

[illegible] №